

«Չանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ՓԲԸ

**Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ
2015թ. դեկտեմբերի 31-ին
ավարտված տարվա համար**

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն	3
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն	5
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն	6
Մեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն	7
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն	8
Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություն	9

KPMG Armenia cjsc
8th floor, Erebuni Plaza Business Center,
26/1 Vazgen Sargsyan Street
Yerevan 0010, Armenia

Քեյ-Փի-էն-Ջի Արմենիա ՓԲԸ
ՀՀ, Երևան, 0010
Վ.Սարգսյանի փ. 26/1,
«Էրեբունի Պլազա» Բիզնես-կենտրոն,
8-րդ հարկ

Telephone Ինքնախոս + 374 (10) 566 762
Fax Ֆաքս + 374 (10) 566 762
Internet Ինտերնետ www.kpmg.am

Անկախ անուղիտորական եզրակացություն

«Ջանգեգուրի պղնձամուլիբդենային կոմբինատ» ՓԲԸ
Բաժնետերերի ընդհանուր ժողովին

Մենք իրականացրել ենք «Ջանգեգուրի պղնձամուլիբդենային կոմբինատ» ՓԲԸ-ի («Ընկերություն») և վերջինիս դուստր կազմակերպության («Խումբ») կից ներկայացվող համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների անուղիտը, որոնք ներառում են ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, հաշվետու տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունները, ինչպես նաև ծանոթագրությունները, որոնք ներառում են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթները և այլ բացատրական տեղեկատվություն:

Ղեկավարության պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների՝ ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն կազմման և ճշմարիտ ներկայացման համար պատասխանատու է ղեկավարությունը: Ղեկավարությունը պատասխանատու նաև այնպիսի ներքին վերահսկողության համակարգի համար, որը ղեկավարությունը համարում է անհրաժեշտ սխալների կամ խարդախության արդյունքում առաջացող էական խեղաթյուրումներից զերծ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման համար:

Անուղիտորի պատասխանատվությունը

Մեր պատասխանատվությունն է անցկացված անուղիտի արդյունքում արտահայտել կարծիք համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ: Մենք անուղիտն անցկացրեցինք Անուղիտի միջազգային ստանդարտներին համապատասխան: Այդ ստանդարտներով պահանջվում է, որ մենք հետևենք էթիկայի պահանջներին և անուղիտը պլանավորենք ու իրականացնենք՝ համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններն էական խեղաթյուրումներից զերծ լինելու մասին ողջամիտ երաշխիք ձեռք բերելու նպատակով:

Անուղիտորական աշխատանքները ներառում են այնպիսի ընթացակարգերի իրականացում, որոնք թույլ են տալիս ձեռք բերել անուղիտորական ապացույցներ համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված գումարների և բացահայտումների վերաբերյալ: Ընտրված ընթացակարգերը կախված են անուղիտորի դատողությունից, ներառյալ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների՝ խարդախությամբ կամ սխալներով պայմանավորված էական խեղաթյուրումների ռիսկի գնահատումը: Այս ռիսկը գնահատելիս անուղիտորը դիտարկում է համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ կերպով ներկայացման համար կիրառվող ներքին վերահսկողության համակարգը, որպեսզի մշակի համապատասխան անուղիտորական ընթացակարգեր, բայց ոչ կազմակերպության ներքին վերահսկողության համակարգի արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու նպատակով: Անուղիտորական աշխատանքները ներառում են նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման ժամանակ կիրառված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության համապատասխանության, ղեկավարության կողմից կատարված հաշվապահական գնահատումների խելամտության, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացման գնահատումը:

Մենք գտնում ենք, որ ձեռք բերված անուղիտորական ապացույցները բավականաչափ են և համապատասխան՝ մեր անուղիտորական եզրակացության հիմք հանդիսանալու համար:

Եզրակացություն

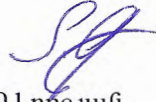
Մեր կարծիքով, համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները, բոլոր էական առումներով, ճշմարիտ են ներկայացնում Խմբի ֆինանսական վիճակը 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, ինչպես նաև վերջինիս գործունեության արդյունքներն ու դրամական միջոցների հոսքերը հաշվետու տարվա համար՝ Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն:

Տիգրան Գասպարյան
Տնօրեն

KPMG Armenia

«Քեյ-Փի-Էն-Չի Արմենիա» ՓԲԸ
29 ապրիլի 2016թ.

Արիման Գևորգյան
Աուդիտի բաժնի տնօրեն

հազ. դրամ	Ծնթգ.	2015թ.	2014թ.
ԱԿՏԻՎՆԵՐ			
Ոչ ընթացիկ ակտիվներ			
Հիմնական միջոցներ	14	189,396,440	190,858,645
Մակարացման գործունեության ակտիվ	15	4,090,780	2,242,217
Ոչ նյութական ակտիվներ		54,780	33,389
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	16	777,159	777,159
Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվների գծով	17	1,559,724	901,125
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ	25	4,941,286	4,688,858
Հետախուզման և գնահատման ակտիվներ	18	28,874,607	28,874,607
Ստացվելիք ԱԱՀ		1,401,738	1,438,057
Այլ ոչ ընթացիկ ակտիվներ		101,000	51,000
Ընդամենը ոչ ընթացիկ ակտիվներ		231,197,514	229,865,057
Ընթացիկ ակտիվներ			
Պաշարներ	19	10,266,763	10,494,694
Կանխավճարներ շահութահարկի գծով		4,018,643	2,137,047
Կանխավճարներ այլ հարկերի գծով		13,028,412	3,258,098
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	20	2,369,075	1,751,340
Կանխավճարներ ընթացիկ ակտիվների գծով	17	1,321,911	2,060,885
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	21	4,908,121	939,473
Այլ ընթացիկ ակտիվներ		2,092	2,255
Ընդամենը ընթացիկ ակտիվներ		35,915,017	20,643,792
Ընդամենը ակտիվներ		267,112,531	250,508,849
ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ ԵՎ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ			
Սեփական կապիտալ	22		
Բաժնետիրական կապիտալ		54,966,680	54,966,680
Չբաշխված շահույթ		66,792,535	81,674,499
Ընդամենը սեփական կապիտալ		121,759,215	136,641,179
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ			
Վարկեր և փոխառություններ	23	-	37,296,389
Պահուստներ	24	3,224,067	3,306,152
Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված կանխավճարներ	27	12,875,279	
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	13	23,546,651	23,746,398
Ընդամենը ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		39,645,997	64,348,939
Ընթացիկ պարտավորություններ			
Վարկեր և փոխառություններ	23	89,055,499	25,027,055
Պահուստներ	24	259,806	158,223
Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված կանխավճարներ	27	6,921,156	17,626,344
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	26	9,470,858	6,707,109
Ընդամենը ընթացիկ պարտավորություններ		105,707,319	49,518,731
Ընդամենը պարտավորություններ		145,353,316	113,867,670
Ընդամենը սեփական կապիտալ և պարտավորություններ		267,112,531	250,508,849

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի 9-ից 64-րդ էջերում ներկայացված համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

«Ձանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ՓԲԸ
 Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն
 2015թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

հազ. դրամ	Ծնթգ.	2015թ.	2014թ.
Հասույթ	5	99,880,719	114,529,787
Վաճառքի ինքնարժեք	6	(78,424,778)	(70,302,219)
Համախառն շահույթ		21,455,941	44,227,568
Այլ եկամուտ		474,147	211,630
Իրացման ծախսեր	7	(7,948,941)	(4,138,714)
Վարչական ծախսեր	8	(9,472,107)	(6,205,574)
Նվիրատվություններ սոցիալական ծրագրերին	9	(3,613,781)	(3,099,409)
Նախորդ տարիներին վերաբերող ռոյալթիների գծով ուղղում	10	-	(8,745,722)
Այլ ծախսեր	10	(16,268,729)	(18,813,647)
Գործառնական գործունեության արդյունքները		(15,373,470)	3,436,132
Ֆինանսական եկամուտ	11	8,910,623	8,401,616
Ֆինանսական ծախսեր	11	(8,758,039)	(16,165,108)
Զուտ ֆինանսական եկամուտ/(ծախս)		152,584	(7,763,492)
Վնաս նախքան շահութահարկով հարկումը		(15,220,886)	(4,327,360)
Շահութահարկի գծով ծախս փոխհատուցում/(ծախս)	13	338,922	(3,593,502)
Վնաս և ընդամենը համապարփակ ծախս տարվա համար		(14,881,964)	(7,920,862)

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են ղեկավարության կողմից 2016թ. ապրիլի 28-ին և ստորագրվել են վերջինիս անունից:

Մենք Պաղոսյով
 Գլխավոր տնօրեն

Կարեն Կարապետյան
 Կարեն Կարապետյան
 Գլխավոր հաշվապահ

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի 9-ից 64-րդ էջերում ներկայացված համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

*«Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ՓԲԸ
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն
2015թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար*

հազ. դրամ	Բաժնետիրական կապիտալ	Չբաշխված շահույթ	Ընդամենը
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2014թ.	54,966,680	89,595,361	144,562,041
Շահույթ և ընդամենը համապարփակ եկամուտ տարվա համար	-	(7,920,862)	(7,920,862)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2014թ.	54,966,680	81,674,499	136,641,179
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2014թ.	54,966,680	81,674,499	136,641,179
Վնաս և ընդամենը համապարփակ ծախս տարվա համար	-	(14,881,964)	(14,881,964)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2015թ.	54,966,680	66,792,535	121,759,215

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է
դիտարկվի 9-ից 64-րդ էջերում ներկայացված համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների
բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

հազ. դրամ	2015թ.	2014թ.
Դրամական միջոցների հոսքեր գործառնական գործունեությունից		
Իրացումից ստացված գումարներ, ներառյալ ԱԱՀ-ն	103,648,305	129,469,794
Վճարումներ մատակարարներին	(76,176,417)	(64,524,918)
Վճարումներ աշխատակիցներին	(14,404,491)	(13,287,027)
Վճարումներ շահութահարկի գծով*	(3,640,000)	(4,165,010)
Վճարումներ հարկերի գծով՝ բացառությամբ շահութահարկի	(3,455,855)	(6,802,400)
Վճարումներ ռոյալթիների գծով	(15,755,455)	(9,136,723)
Նվիրատվություններ սոցիալական ծրագրերին	(3,379,089)	(3,074,913)
Բանկային ծառայությունների վճարներ և վնասներ փոխարկումից	(81,389)	(49,786)
Այլ ստացված գումարներ	50,380	86,029
Այլ վճարումներ	(637,997)	(616,007)
Գործառնական գործունեության համար (օգտագործված)/ գործառնական գործունեությունից ստացված զուտ դրամական միջոցներ	(13,832,008)	27,899,039
Ներդրումային գործունեության համար օգտագործված դրամական միջոցների հոսքեր		
Դուտար կազմակերպությունում ներդրման ձեռքբերում՝ առանց ձեռքբերված դրամական միջոցների	-	(1,568,102)
Հիմնական միջոցների ձեռքբերում	(9,543,497)	(12,412,386)
Ավելացումներ հետախուզման և գնահատման ակտիվներին	-	(1,564,216)
Մուտքեր հիմնական միջոցների վաճառքից	700,140	97,798
Ստացված տոկոսներ	15,656	12,422
Ներդրումային գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ	(8,827,701)	(15,434,484)
Դրամական միջոցների հոսքեր ֆինանսավորման գործունեությունից		
Մուտքեր վարկերից և փոխառություններից	38,479,015	8,241,905
Վարկերի և փոխառությունների մարում**	(15,735,021)	(16,735,075)
Օգուտ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների մարումից	8,720,904	-
Վճարված տոկոսներ	(4,737,252)	(3,492,389)
Ֆինանսավորման գործունեությունից ստացված/ֆինանսավորման գործունեության համար (օգտագործված) զուտ դրամական միջոցներ	26,727,646	(11,985,559)
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ	4,067,937	478,996
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները հունվարի 1-ի դրությամբ	939,473	522,300
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխման ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա	(99,289)	(61,823)
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ (ծնթգ. 21)	4,908,121	939,473

* Շահութահարկի գծով 1,897,579 հազար դրամ կանխավճարը (2014թ-ին՝ 7,312,934 հազար դրամ) հաշվանցվել է 2015թ. ընթացքում վճարման ենթակա ռոյալթիների դիմաց:

**Եվրոպական ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված 150,000 ԱՄՆ դոլար գումարով սինդիկացված վարկի մարումն իրականացվել է հաշվանցելով 46,831,347 հազար դրամ գումարը եվրոպական ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված 180,000 ԱՄՆ դոլար գումարով սինդիկացված վարկի մուտքերի դիմաց:

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի 9-ից 64-րդ էջերում ներկայացված համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

1 Հաշվետու կազմակերպություն

(ա) Կազմակերպչական կառուցվածքը և հիմնական գործունեությունը

«Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ՓԲԸ-ն («Ընկերություն») և վերջինիս դուստր կազմակերպություն «Լեռ-Էքս» ՍՊԸ-ն («Խումբ») հանդիսանում են փակ բաժնետիրական ընկերություն և սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն Հայաստանի Հանրապետության Քաղաքացիական օրենսգրքի սահմանման համաձայն: Ընկերությունը հիմնադրվել էր որպես պետական ձեռնարկություն 1952թ-ին: 2005թ. հունվարի 1-ին Ընկերությունը սեփականաշնորհվեց կառավարության 2004թ. դեկտեմբերի 9-ի թիվ 1677-Ա որոշման համաձայն:

Խմբի հիմնական գործունեության փաստացի վայրը և իրավաբանական հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, Սյունիքի մարզ, Քաջարան, Լեռնագործների փող. 18:

Խմբի հիմնական գործունեությունը հանքարդյունաբերությունն է, պղնձի խտանյութի և մոլիբդենի խտանյութի արտադրությունը, որն իրացվում է Հայաստանում և արտասահմանում: Պատրաստի արտադրանքը վաճառվում է պղնձի և մոլիբդենի խտանյութերի, ֆերոմոլիբդենի և եռակցված մետաղական մոլիբդենի տեսքով: Խմբի գործունեությունը կարգավորվում է Խմբի և ՀՀ Էկոնոմիկայի նախարարության ու ՀՀ Լեռնաքեոլոգիայի և բնական ռեսուրսների նախարարության միջև կնքված Շահագործման և հետախուզման լիցենզիայի պայմանագրերով («Լիցենզիայի պայմանագրեր»): Լիցենզիայի պայմանագրերի համաձայն Խմբի գործունեությունը լիցենզավորված է մինչև 2030թ. (ծանոթագրություն 4 (բ)):

Խմբի սեփականատերեր են հանդիսանում «Քրոնիմետ Մայնինգ» Էյ-Ջի-ն (60%), «Մաքուր երկաթի գործարան» ԲԲԸ-ն (15%) (99.7% վերջնական սեփականատերն է հանդիսանում «Քրոնիմետ Հոլդինգ» ՍՊԸ-ն), «Արմենիան Մոլիբդեն Փրոդաքշն-2» ՍՊԸ-ն (12.5%) և «Զանգեզուր Մայնինգ» ՍՊԸ-ն (12.5%) («Բաժնետերեր»):

Խմբի վերջնական մայր կազմակերպությունն է հանդիսանում «Քրոնիմետ Վերվալտունգ» ՍՊԸ-ն, որը վերահսկվում է Պիլարսկի ընտանիքի կողմից: Կապակցված կողմերի հետ գործարքների մանրամասները ներկայացված են ծանոթագրություն 32-ում:

(բ) Հայաստանի գործարար միջավայր

Խումբն իր գործունեությունն իրականացնում է միայն Հայաստանում: Հետևաբար, Խմբի գործունեության վրա ազդեցություն են ունենում Հայաստանի տնտեսությունը և ֆինանսական շուկան, որոնց բնորոշ են զարգացող շուկայի հատկանիշներ: Իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերը շարունակվում են զարգանալ, սակայն կարող են ունենալ տարբեր մեկնաբանություններ և ենթակա են հաճախակի փոփոխությունների, ինչը, այլ իրավական և ֆինանսական խոչընդոտների հետ մեկտեղ, լրացուցիչ բարդություններ է ստեղծում Հայաստանում գործող ընկերությունների համար: Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններն արտացոլում են Խմբի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա Հայաստանի գործարար միջավայրի ազդեցության ղեկավարության գնահատականը: Ապագա գործարար միջավայրը կարող է տարբերվել ղեկավարության գնահատականից:

2 Հաշվապահական հաշվառման հիմունքներ

(ա) Համապատասխանության մասին հայտարարություն

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) պահանջների համաձայն:

(բ) Իրացվելիության դիրքը

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի ընթացիկ պարտավորությունները գերազանցում են ընթացիկ ակտիվները 69,792,302 հազար դրամով: Իրացվելիության զգալի ճեղքվածքի առաջացման պատճառով 2021թ-ին մարման ենթակա, 81,012,591 հազար դրամ հաշվեկշռային արժեքով գրավով ապահովված բանկային վարկն է, որը բացահայտվել է որպես ցպահանջ վճարման ենթակա գումար՝ վարկային պայմանագրի որոշ սահմանափակումների խախտման հետևանքով:

Ղեկավարությունը գտնում է, որ լրացուցիչ իրացվելիության ռիսկ չի առաջանում, քանի որ 2016թ. ապրիլի 27-ին Խումբը ստացել է բոլոր վարկատուների անունից գործակալի կողմից ուղարկված խախտման ներումը հաստատող նամակ Եվրոպական ֆինանսական կազմակերպությունների սինդիկատից, որտեղ վերջինս համաձայնվում է ներել խախտումները 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Թեև ղեկավարությունը կանխատեսում է, որ Խումբը կարող խախտել սահմանափակումները նաև հաջորդ չափման ամսաթվի (30 հունիսի 2016թ.) դրությամբ, այն վստահ է, որ վարկառուները կհամաձայնվեն ներել այս հետագա խախտումները, կիրառելի լինելու դեպքում, և Խմբից չեն պահանջի վարկի վաղաժամկետ մարում: Այդ իսկ պատճառով, մենք գտնում ենք, որ չկա էական անորոշություն իր ակնկալվող ֆինանսական պահանջները բավարարելու Խմբի կարողության հետ կապված (ծանոթագրություններ 23 և 28(գ)):

3 Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ

Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը ՀՀ դրամն է («դրամ»), որը հանդիսանում է Խմբի ֆունկցիոնալ արժույթը և այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման արժույթը: Ֆինանսական ամբողջ տեղեկատվությունը ներկայացված է դրամով՝ հազարների ճշտությամբ:

4 Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ՖՀՄՍ-ի պահանջներին համապատասխան պատրաստելու համար ղեկավարությունը կատարել է մի շարք դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն ունեն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման, ինչպես նաև ակտիվների, պարտավորությունների, եկամուտների և ծախսերի ներկայացված գումարների վրա: Փաստացի արդյունքները կարող են տարբերվել այդ գնահատումներից:

Գնահատումներն ու համապատասխան ենթադրությունները շարունակաբար վերանայվում են: Հաշվապահական գնահատումների վերանայումները ճանաչվում են այն ժամանակաշրջանում, որում վերանայվել են և այն ապագա ժամանակաշրջաններում, որոնց վրա կարող են ազդեցություն ունենալ:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարների վրա առավելագույն էական ազդեցություն ունեցող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման ժամանակ կատարած կարևոր դատողությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է հետևյալ ծանոթագրություններում.

- Ծանոթագրություն 34 (Ժ) *Հիմնական միջոցներ* – արդյունքի միավորի մեթոդով մաշվածության հաշվարկներ
- Ծանոթագրություն 34 (Ժ) *Հիմնական միջոցներ* – հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետներ
- Ծանոթագրություն 14 *Հիմնական միջոցներ* – արժեզրկման ստուգում. փոխհատուցվող գումարների որոշման հիմքում ընկած առանցքային ենթադրություններ,
- Ծանոթագրություն 18 *Հետախուզման և գնահատման ակտիվներ* – հետախուզման և գնահատման ակտիվների փոխհատուցելիություն
- Ծանոթագրություն 10 *Այլ ծախսեր* – ռոյալթիների գնահատում
- Ծանոթագրություն 24 *Պահուստներ*

Այն ենթադրությունների և անորոշ գնահատումների վերաբերյալ տեղեկատվությունը, որոնք ենթադրում են հաջորդ ֆինանսական տարվա համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների տվյալների էական ճշգրտման ռիսկ, ներկայացված է հետևյալ ծանոթագրություններում.

- Ծանոթագրություն 4 (բ) *Հանքաքարի պաշարներ* – դրամական միջոցների ապագա հոսքերի գնահատման համար հիմք հանդիսացող հանքաքարի պաշարների գնահատում,
- Ծանոթագրություն 28 *Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում* – իրական արժեքի հիերարխիայի 3-րդ մակարդակում դասակարգված ֆինանսական գործիքների, այդ թվում՝ ապրանքային օպցիոնների իրական արժեքներ,
- Ծանոթագրություն 34 (բ) *Հասույթ* – պարունակվող ածանցյալ գործիքների իրական արժեքների որոշում:

(ա) Իրական արժեքի չափում

Խմբի հաշվապահական հաշվառման որոշակի դրույթների և բացահայտումների համար պահանջվում է իրական արժեքի չափում ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվների ու պարտավորությունների համար:

Ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը չափելիս Խումբը հնարավորության սահմաններում օգտագործում է դիտարկելի շուկայական տվյալները:

Իրական արժեքները դասակարգվում են ըստ իրական արժեքի հիերարխիայի մակարդակների, հիմք ընդունելով գնահատման մեթոդներում օգտագործված ելակետային տվյալները, ինչպես ներկայացված է ստորև:

- *1-ին մակարդակ.* նույն ակտիվների կամ պարտավորությունների համար ակտիվ շուկաներում գնանշվող գներ (չճշգրտված):
- *2-րդ մակարդակ.* 1-ին մակարդակում ներառված գնանշվող գներից տարբեր այլ ելակետային տվյալներ, որոնք ակտիվի կամ պարտավորության գծով դիտարկվում են կամ ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ) կամ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գների վրա հիման վրա ստացվող):
- *3-րդ մակարդակ.* ակտիվի կամ պարտավորության գծով ելակետային տվյալներ, որոնք հիմնված չեն դիտարկելի շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ):

Եթե ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը չափելու համար օգտագործվող ելակետային տվյալները կարող են դասակարգվել իրական արժեքի հիերարխիայի տարբեր մակարդակների, ապա իրական արժեքի չափումն ամբողջությամբ դասվում է հիերարխիայի այն նույն մակարդակին, որին դասվում են այն ամենացածր մակարդակի ելակետային տվյալները, որոնք նշանակալի են ամբողջությամբ վերցված իրական արժեքի չափման համար:

Իրական արժեքի չափման ժամանակ կատարվող ենթադրությունների վերաբերյալ լրացուցիչ տեղեկատվությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 28-ում՝ «Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում»:

(բ) Հանքաքարի պաշարներ և շահագործման լիցենզիա

Հանքաքարի պաշարների քանակությունը գնահատելիս առկա են մի շարք անորոշություններ, ներառյալ Խմբի վերահսկողության ներքո չգտնվող բազմաթիվ գործուներ: Հանքանյութի պաշարների գնահատումները հիմնված են հորանցքներից և այլ հանքանցքներից ստացված հանքանյութի նմուշներում բաղկացուցչի պարունակության ինժեներական գնահատումների վրա: 2005թ. հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ «Գոլդեր Ատոշիէթս» ՍՊԸ-ի կողմից հանքաքարի ռեսուրսները գնահատվել էին 1,933,821 հազար տոննա:

Որոշակի մետաղի շուկայական արժեքի նվազումը կարող է հանգեցնել նրան, որ միներալիզացիայի ցածր աստիճան ունեցող հանքաքարի որոշ պաշարներ կարող են դիտվել տնտեսապես ոչ նպատակահարմար հանքի հետագա օգտագործման համար: Ավելին, գործունեության իրականացման և բնօգտագործման թույլտվությունների առկայությունը, գործառնական և կապիտալ ծախսերի փոփոխությունները և այլ գործոնները կարող են էական ազդեցություն ունենալ Խմբի հանքաքարի պաշարների գնահատումների վրա:

Խմբի Քաջարանի հանքի գործունեությունը կարգավորվում է Խմբի և ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարության միջև 2008թ. հունիսի 28-ին կնքված Լիցենզիայի պայմանագրով: Լիցենզիայի պայմանագրի համաձայն Քաջարանի հանքի գործունեությունը լիցենզավորված է մինչև 2030թ.: Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս ղեկավարությունը ենթադրել է, որ Շահագործման լիցենզիայի գործողության ժամկետը կերկարաձգվի 2030թ-ից հետո: Այս ենթադրությունը հիմնված է Ընդերքի մասին օրենսգրքի դրույթների վրա, համաձայն որոնց Լիցենզիան կարող է երկարաձգվել ներկայացված դիմումի հիման վրա:

Խումբն ունի նաև Հանքասարում գտնվող հանքում հետախուզման գործունեություն իրականացնելու լիցենզիա: Հետախուզման գործունեությունը լիցենզավորված է մինչև 2017թ.: 2014թ. ընթացքում «Լեռ-Էքս» ՍՊԸ-ն դադարեցրել է արտադրական գործընթացը և կենտրոնացել է հետախուզման աշխատանքների իրականացման վրա: 2015թ-ին մետաղների գների նվազման հետևանքով դադարեցվել են նաև հետախուզման աշխատանքները: Հետախուզման աշխատանքների արդյունքները դեռ չեն ներկայացվել: Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս ղեկավարությունը ենթադրել է, որ տարածքում կհայտնաբերվեն տնտեսապես նպատակահարմար պաշարներ, և Խումբը կստանա շահագործման լիցենզիա հետախուզման աշխատանքներն ավարտելուց հետո:

Վերը նշված գնահատումները Խումբն օգտագործում է տեղանքի վերականգնման ժամկետները, հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետները գնահատելիս և հետախուզման գործունեության լիցենզիայի ու հետախուզման ժամանակ օգտագործվող կամ հետախուզումից հետո օգտագործման ենթակա հիմնական միջոցների արժեքկույմը ստուգելիս:

5 Հասույթ

հազ. դրամ	2015թ.	2014թ.
Հասույթ խտանյութի վաճառքից	85,599,242	113,691,339
Հասույթ ֆերոմոլիբդենի վաճառքից	10,670,512	-
Հասույթ եռակցված մետաղական մոլիբդենի վաճառքից	2,302,621	-
Հասույթ այլ արտադրանքի վաճառքից	1,308,344	838,448
Ընդամենը հասույթ	99,880,719	114,529,787

Հասույթ խտանյութերի, ֆերոմոլիբդենի և եռակցված մետաղական մոլիբդենի վաճառքից

	2015թ.		2014թ.	
	հազ. դրամ	Չոր մետրիկ տոննա	հազ. դրամ	Չոր մետրիկ տոննա
Մոլիբդենի խտանյութ	8,684,469	3,994	37,452,453	10,838
Պղնձի խտանյութ	76,914,773	159,140	76,238,886	137,209
Ֆերոմոլիբդեն	10,670,512	3,048	-	-
Եռակցված մետաղական մոլիբդեն	2,302,621	413	-	-
	98,572,375	166,595	113,691,339	148,047

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբն ուներ 17,194,631 հազար դրամ գումարով պայմանականորեն գնանշվող վաճառք, որը բաղկացած էր 28,792 չոր մետրիկ տոննա պղնձի խտանյութից, 780 չոր մետրիկ տոննա ֆերոմոլիբդենից և 105 չոր մետրիկ տոննա եռակցված մետաղական մոլիբդենից (2014թ-ին՝ 22,362,045 հազար դրամ՝ բաղկացած 27,428 չոր մետրիկ տոննա պղնձի խտանյութից և 1,861 չոր մետրիկ տոննա մոլիբդենի խտանյութից), որի իրական արժեքը կազմում էր մոտավորապես 17,498,858 հազար դրամ, ներառյալ պարունակվող ածանցյալ գործիքը (2014թ-ին՝ 21,260,251 հազար դրամ):

6 Վաճառքի ինքնարժեք

հազ. դրամ	2015թ.	2014թ.
Խտանյութի, ֆերոմոլիբդենի և եռակցված մետաղական մոլիբդենի վաճառքի ինքնարժեք	77,126,647	69,392,749
Այլ վաճառքների ինքնարժեք	1,298,131	909,470
	78,424,778	70,302,219

Խտանյութի, ֆերոմոլիբդենի և եռակցված մետաղական մոլիբդենի վաճառքի ինքնարժեք

հազ. դրամ	2015թ.	2014թ.
Նյութեր	31,133,772	32,344,151
Աշխատավարձ	12,673,744	11,474,887
Էլեկտրականություն և գազ	11,752,338	10,482,832
Մաշվածություն	9,943,301	10,081,944
Վերամշակման ծախսումներ	6,460,608	-
Ստացված ծառայություններ	4,991,876	4,693,597
Այլ	124,598	229,272
Բնապահպանական վճարներ	46,410	42,113
Պատրաստի արտադրանքի և անավարտ արտադրանքի արժեզրկում	-	43,953
	77,126,647	69,392,749

7 Իրացման ծախսեր

հազ. դրամ	2015թ.	2014թ.
Պղնձի փոխադրման ծախսեր	6,693,896	3,403,975
Մոլիբդենի փոխադրման ծախսեր	119,329	-
Փաթեթավորման, տեսակավորման և պահպանման ծախսեր	450,576	271,159
Այլ	685,140	463,580
	7,948,941	4,138,714

8 Վարչական ծախսեր

հազ. դրամ	2015թ.	2014թ.
Աշխատավարձ	3,967,538	3,110,750
Երկրաբանական ուսումնասիրություններ, հետախուզություններ և այլ մասնագիտական ծառայություններ	1,942,120	162,180
Տրանսպորտային և ավտոմեքենաների սպասարկման ծախսեր	1,071,453	907,094
Ապահովագրության ծախսեր և բանկային ծառայությունների վճարներ	568,338	579,532
Մաշվածություն, ամորտիզացիա և պահպանման ծախսեր	83,464	80,385
Այլ	1,839,194	1,365,633
	9,472,107	6,205,574

9 Նվիրատվություններ սոցիալական ծրագրերին

հազ. դրամ	2015թ.	2014թ.
Նվիրատվության ձևով տրամադրված դրամական միջոցներ	3,489,946	2,804,896
Նվիրատվության ձևով տրամադրված հիմնական միջոցներ, պաշարներ և այլ նվիրատվություններ	123,835	294,513
	3,613,781	3,099,409

Խումբը հատկացումներ է կատարում համայնքի տարբեր սոցիալական ծրագրերին ու կազմակերպություններին:

10 Այլ ծախսեր

հազ. դրամ	2015թ.	2014թ.
Ռոյալթիներ	9,512,481	14,521,802
Նախորդ տարիներին վերաբերող հարկերի գծով ծախսեր՝ ըստ հարկային ստուգման ակտի	1,160,252	-
Աշխատակիցների հատուցումներ՝ բացառությամբ աշխատավարձի	904,783	971,199
Մաշվածություն	761,433	459,018
Տույժեր և տուգանքներ	709,168	54,456
Հարկեր՝ բացառությամբ շահութահարկի	462,331	139,040
Դուստր կազմակերպության աշխատավարձի ծախս	432,026	225,803
Արձակման նպաստներ	289,710	1,329,021
Հիմնական միջոցների դուրսգրում	234,052	136,570
Երաշխիքային պահուստի գծով ծախս	-	595,770
Պաշարների արժեքի նվազեցում	-	78,832
Այլ	1,802,493	302,136
	16,268,729	18,813,647

Քանի որ դուստր կազմակերպության գործունեությունը դադարեցվել է 2014թ. կեսին, արտադրական բաժնի աշխատակիցների աշխատավարձի ծախսը և արտադրությանը վերաբերող հիմնական միջոցների մաշվածությունը ներառվել են այլ ծախսերի կազմում:

2015թ. ընթացքում ղեկավարությունը պարզաբանում է ստացել հարկային մարմիններից ռոյալթիների վճարումների հաշվարկի մեթոդի վերաբերյալ, քանի որ համապատասխան օրենքում կան անորոշություններ մեթոդաբանության հետ կապված:

Ղեկավարությունը համաձայնվել է հարկային մարմինների դիրքորոշման հետ և վերահաշվարկել է 2012 և 2013թթ. ռոյալթիների գծով ծախսերը: Արդյունքում, հարկային մարմիններին ներկայացվել են փոփոխված հայտարարագրեր, և 2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության հարկերի գծով կանխավճարների մնացորդները նվազեցվել են ուղղված գումարի չափով: Ուղղման արդյունքում 2014թ-ին ռոյալթիների գծով առաջացել է 8,745,722 հազար դրամ լրացուցիչ ծախս, որը վերաբերում է 2012 և 2013 տարիներին:

Ռոյալթիների գծով ծախսերը բաղկացած են երկու բաղադրիչից.

- հասույթի 4%-ի չափով հաշվարկված ռոյալթի 5,140,745 հազար դրամ գումարով (2014թ-ին՝ 5,895,991 հազար դրամ),
- հարկվող շահույթի 12.5%-ի չափով հաշվարկված ռոյալթի 4,371,736 հազար դրամ գումարով (2014թ-ին՝ 8,625,811 հազար դրամ):

Հասույթի ու հարկվող շահույթի գծով ճշգրտումները կատարվել են կիրառելի օրենքների և կանոնակարգերի ուղեցույցների ու պահանջների համաձայն:

11 Ֆինանսական եկամուտ և ֆինանսական ծախսեր

հազ. դրամ	2015թ.	2014թ.
Շահույթում կամ վնասում ճանաչված		
Ջուտ իրացված օգուտ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներից	8,720,904	-
Ջուտ չիրացված օգուտ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներից	174,063	8,220,997
Ֆինանսական եկամուտ արձակման նպաստների պահուստի գծով կիրառված զեղչի փոփոխությունից	-	168,197
Տոկոսային եկամուտ բանկային հաշիվների գծով	15,656	12,422
Ֆինանսական եկամուտ	8,910,623	8,401,616
Տոկոսային ծախս վարկերի և փոխառությունների գծով	(6,654,528)	(4,882,241)
Տեղանքի վերականգնման պահուստի և արձակման նպաստների պահուստի գծով զեղչի ծախսագրում	(238,482)	(179,091)
Ջուտ վնաս փոխարժեքային տարբերություններից	(1,865,029)	(11,103,776)
Ֆինանսական ծախսեր	(8,758,039)	(16,165,108)
Շահույթում կամ վնասում ճանաչված զուտ ֆինանսական եկամուտ/(ծախսեր)	152,584	(7,763,492)
Ժամանակաշրջանի ընթացքում կապիտալացված փոխառության ծախսումներ	(1,507,467)	(1,485,905)

Կապիտալացման ենթակա փոխառության ծախսումների գումարը հաշվարկելու համար օգտագործվել է 10% կապիտալացման դրույքը (2014թ-ին՝ 11%): Կապիտալացման դրույքը սահմանվել է որպես Խմբի 2015թ. փոխառությունների նկատմամբ կիրառելի փոխառությունների ծախսումների կշռված միջինը:

12 Աշխատակազմի գծով ծախսեր

հազ. դրամ	2015թ.	2014թ.
Աշխատավարձ	18,911,329	17,245,965
Արձակման նպաստներ	289,710	1,329,021
Աշխատակիցների հատուցումներ՝ բացառությամբ աշխատավարձի	904,783	971,199
	20,105,822	19,546,185

13 Շահութահարկ

(ա) Շահութում կամ վնասում ճանաչված գումարներ

Խումբը շահութահարկը վճարում է 20% դրույքով (2014թ-ին՝ 20%):

հազ. դրամ	2015թ.	2014թ.
Ընթացիկ հարկի գծով ծախս		
Ընթացիկ տարի	-	3,990,367
Նախորդ տարիներին ավել հաշվարկված ընթացիկ հարկի գծով ծախս	(139,175)	(1,609,970)
	(139,175)	2,380,397
Հետաձգված հարկի գծով ծախս		
Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում	(199,747)	1,213,105
	(199,747)	1,213,105
Ընդամենը ծախս/(փոխհատուցում) շահութահարկի գծով	(338,922)	3,593,502

Գործող հարկային դրույքի համադրում

	2015թ.		2014թ.	
	հազ. դրամ	%	հազ. դրամ	%
Վնաս նախքան հարկումը	(15,220,886)	100	(4,327,360)	100
Շահութահարկ՝ կիրառելի հարկային դրույքով	(3,044,177)	20	(865,472)	20
Չնվազեցվող ծախսեր	2,991,514	(20)	4,333,243	(100)
Նախորդ տարիներին ավել հաշվարկված գումար	(139,175)	1	(1,609,970)	37
Չճանաչված նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների և հարկային վնասների փոփոխություն	(147,084)	1	1,735,701	(40)
	(338,922)	2	3,593,502	(83)

«Ձանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ՓԲԸ
 2015թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
 համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

(բ) Ծանաչված հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները վերագրելի են հետևյալ հոդվածներին.

հազ. դրամ	Ակտիվներ		Պարտավորություններ		Չուտ	
	2015թ.	2014թ.	2015թ.	2014թ.	2015թ.	2014թ.
Հիմնական միջոցներ	-	-	(17,699,188)	(17,524,339)	(17,699,188)	(17,524,339)
Հետախուզման և գնահատման ակտիվներ (հետախուզման լիցենզիա)			(5,378,162)	(5,378,162)	(5,378,162)	(5,378,162)
Պաշարներ	70,496	61,177	-	-	70,496	61,177
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	-	-	-	(5,071)	-	(5,071)
Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված կանխավճարներ	257,755	548,501	-	-	257,755	548,501
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	-	149,175	-	-	-	149,175
Վարկեր և փոխառություններ	-	-	(1,212,482)	(1,046,995)	(1,212,482)	(1,046,995)
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ	-	-	(988,257)	(937,772)	(988,257)	(937,772)
Պահուստներ	324,698	387,088	-	-	324,698	387,088
Հաջորդ ժամանակաշրջան փոխանցված հարկային վնաս	1,078,489	-	-	-	1,078,489	-
Չուտ հարկային ակտիվներ/ (պարտավորություններ)	1,731,438	1,145,941	(25,278,089)	(24,892,339)	(23,546,651)	(23,746,398)

«Չանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ՓԲԸ
 2015թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
 համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

(գ) Ժամանակավոր տարբերությունների շարժը տարվա ընթացքում

հազ. դրամ	1 հունվարի 2015թ.	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	31 դեկտեմբերի 2015թ.
Հիմնական միջոցներ	(17,524,339)	(174,849)	(17,699,188)
Հետախուզման և գնահատման ակտիվներ (հետախուզման լիցենզիա)	(5,378,162)	-	(5,378,162)
Պաշարներ	61,177	9,319	70,496
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	(5,071)	5,071	-
Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված կանխավճարներ	548,501	(290,746)	257,755
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	149,175	(149,175)	-
Վարկեր և փոխառություններ	(1,046,995)	(165,487)	(1,212,482)
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ	(937,772)	(50,485)	(988,257)
Պահուստներ	387,088	(62,390)	324,698
Հաջորդ ժամանակաշրջան փոխանցված հարկային վնաս	-	1,078,489	1,078,489
	(23,746,398)	199,747	(23,546,651)

հազ. դրամ	1 հունվարի 2014թ.	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	31 դեկտեմբերի 2014թ.
Հիմնական միջոցներ	(17,216,242)	(308,097)	(17,524,339)
Հետախուզման և գնահատման ակտիվներ (հետախուզման լիցենզիա)	(5,378,162)	-	(5,378,162)
Պաշարներ	65,042	(3,865)	61,177
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	-	(5,071)	(5,071)
Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված կանխավճարներ	129,650	418,851	548,501
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	121,200	27,975	149,175
Վարկեր և փոխառություններ	(1,472,638)	425,643	(1,046,995)
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ	790,773	(1,728,545)	(937,772)
Պահուստներ	427,084	(39,996)	387,088
	(22,533,293)	(1,213,105)	(23,746,398)

(դ) Չճանաչված հետաձգված հարկային ակտիվներ

Հետաձգված հարկային ակտիվներ չեն ճանաչվել հետևյալ հոդվածների գծով.

հազ. դրամ	2015թ.	2014թ.
Նվազեցվող ժամանակավոր տարբերություններ	4,873,680	2,721,314
Հարկային վնաս (հաջորդ ժամանակաշրջան փոխանցելու իրավունքը լրանում է 2017թ-ին)	-	686,752
Հարկային վնաս (հաջորդ ժամանակաշրջան փոխանցելու իրավունքը լրանում է 2018թ-ին)	1,981,008	2,711,199
Հարկային վնաս (հաջորդ ժամանակաշրջան փոխանցելու իրավունքը լրանում է 2019թ-ին)	912,597	912,597
	7,767,285	7,031,862

Գործող հարկային օրենսդրության համաձայն՝ նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունները գործողության ժամկետ չունեն: Խմբի դուստր կազմակերպության նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների և հարկային վնասների գծով հետաձգված հարկային ակտիվներ չեն ճանաչվել, քանի որ անորոշ է, արդյոք կլինի ապագա հարկվող շահույթ, որի դիմաց դուստր կազմակերպությունը կկարողանա իրացնել այդ հոդվածներից ստացված օգուտը: 2014թ. ընթացքում «Լեռ-Էքս» ՍՊԸ-ն դադարեցրել է արտադրական գործընթացը և կենտրոնացել է հետախուզման աշխատանքների իրականացման վրա: 2015թ-ին մետաղների գների նվազման հետևանքով դադարեցվել են նաև հետախուզման աշխատանքները: Հետախուզման աշխատանքների արդյունքները դեռ չեն ներկայացվել: Նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների և հարկային վնասների ապագա օգտագործումը կախված է նշված տարածքում տնտեսապես նպատակահարմար պաշարների առկայությունից և հետախուզման աշխատանքների տևողությունից:

14 Հիմնական միջոցներ

հազ. դրամ	Հոդ և շենքեր	Մեքենա- սարքավոր- ումներ	Հանքարդյու- նաբերական ակտիվներ	Տնտեսական գույք	Անավարտ շինարա- րություն	Ընդամենը
Երկենտային արժեք						
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2014թ.	56,207,231	170,754,145	2,019,631	633,889	39,628,694	269,243,590
Ավելացումներ	152,187	1,591,164	218,113	60,456	12,451,000	14,472,920
Օտարումներ	-	(3,446,436)	-	(14,401)	(157,784)	(3,618,621)
Փոխանցումներ	104,303	1,381,255	7,932	125	(1,493,615)	-
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2014թ.	56,463,721	170,280,128	2,245,676	680,069	50,428,295	280,097,889
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2014թ.	56,463,721	170,280,128	2,245,676	680,069	50,428,295	280,097,889
Ավելացումներ	143,221	2,753,823	-	45,483	8,406,917	11,349,444
Օտարումներ/դուրսգրումներ	-	(4,860,920)	-	(15,390)	(284,934)	(5,161,244)
Փոխանցումներ	201,887	74,724	-	-	(276,611)	-
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2015թ.	56,808,829	168,247,755	2,245,676	710,162	58,273,667	286,286,089
Մաշվածություն						
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2014թ.	10,953,692	69,584,136	39,426	426,402	-	81,003,656
Տարվա մաշվածություն	1,580,013	9,524,273	32,820	77,924	-	11,215,030
Օտարումներ	-	(2,967,108)	-	(12,334)	-	(2,979,442)
Փոխանցումներ	74,468	(74,468)	-	-	-	-
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2014թ.	12,608,173	76,066,833	72,246	491,992	-	89,239,244
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2015թ.	12,608,173	76,066,833	72,246	491,992	-	89,239,244
Տարվա մաշվածություն	1,572,540	9,685,707	36,657	77,334	-	11,372,238
Օտարումներ/դուրսգրումներ	-	(3,711,765)	-	(10,068)	-	(3,721,833)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2015թ.	14,180,713	82,040,775	108,903	559,258	-	96,889,649
Հաշվեկշռային արժեք						
Առ 1 հունվարի 2014թ.	45,253,539	101,170,009	1,980,205	207,487	39,628,694	188,239,934
Առ 31 դեկտեմբերի 2014թ.	43,855,548	94,213,295	2,173,430	188,077	50,428,295	190,858,645
Առ 31 դեկտեմբերի 2015թ.	42,628,116	86,206,980	2,136,773	150,904	58,273,667	189,396,440

9,943,301 հազար դրամ (2014թ-ին՝ 10,081,944 հազար դրամ) գումարով մաշվածության ծախսը ճանաչվել է վաճառված ապրանքների ինքնարժեքի կազմում, 71,352 հազար դրամ (2014թ-ին՝ 44,272 հազար դրամ) գումարով՝ վարչական ծախսերի կազմում, 761,433 հազար դրամ (2014թ-ին՝ 459,018 հազար դրամ) գումարով՝ այլ ծախսերի կազմում և 204,005 հազար դրամ գումարովը (2014թ-ին՝ 229,698 հազար դրամ) կապիտալացվել է մակաբացման գործունեության ակտիվին:

2015թ. ընթացքում 1,507,467 հազար դրամ գումարով փոխառության ծախսումները (2014թ-ին՝ 1,485,905 հազար դրամ) կապիտալացվել են անավարտ շինարարությանը:

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 60,754,901 հազար դրամ հաշվեկշռային արժեքով հիմնական միջոցները գրավադրված են գրավով ապահովված բանկային վարկերի դիմաց (ծանոթագրություն 23):

(ա) Արժեզրկում

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, հաշվի առնելով գործառնական վնասը և պղնձի ու մոլիբդենի գների նվազումը, Ընկերությունը որոշել է, որ գոյություն ունի իր հիմնական միջոցների արժեզրկման հայտանիշ: Իրականացված գնահատման արդյունքում որոշվեց, որ դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը ցածր փոխհատուցվող գումարից մոտ 10 միլիարդ դրամով և արժեզրկումից կորուստ չճանաչվեց:

Դրամական միջոցների հոսքերի կանխատեսումները ներառում են հատուկ գնահատումները ըստ Ընկերության վեցամյա հանքարդյունաբերական ծրագրի և հետագա վերջնական արժեքը:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված են օգտագործված նշանակալի ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներն ու զգայուն ենթադրությունները և հնարավոր այլընտրանքային ենթադրությունների հետևանքները:

Չգայուն ենթադրություններ	Հնարավոր այլընտրանքային ենթադրություններ	Հիմնական միջոցները կարժեզրկվեին
<ul style="list-style-type: none"> Ենթադրվում է, որ վերջին ժամանակաշրջանի համար պղնձի պարունակությունը հանքաքարում կկազմի 0.29%: 	Պղնձի պարունակությունը պակաս էր 0.01 տոկոսային կետով:	550,102 հազար դրամով
<ul style="list-style-type: none"> Պղնձի և մոլիբդենի վաճառքի կանխատեսվող միջին գները վերջին ժամանակաշրջանի համար կազմում են համապատասխանաբար 6,214 ԱՄՆ դոլար և 20 ԱՄՆ դոլար: Կանխատեսումները հիմնված են 17 ներդրումային բանկերի միջին գների կանխատեսված վրա: 	Պղնձի և մոլիբդենի վաճառքի կանխատեսվող գները ցածր էին 5%-ով:	14,286,669 հազար դրամով
<ul style="list-style-type: none"> Կիրառվել է 12.3% իրական գեղչի դրույք: Չեղչի դրույքը գնահատվել է կապիտալի միջին կշռված արժեքի հիման վրա՝ հաշվի առնելով հնարավոր պարտքի օգտագործման ցուցանիշը 86%-ով՝ 9% շուկայական տոկոսադրույքով: 	Ռիսկի ճշգրտումով գեղչի դրույքը բարձր էր 1 տոկոսային կետով:	7,133,234 հազար դրամով

15 Մակարացման գործունեության ակտիվ

2014թ-ին Ընկերությունը սկսել է ինտենսիվ մակարացման գործունեություն Քաջարանի հանքի Շրթկոտ հատվածում, որտեղ գալիք տարիներին ակնկալվում է արդյունահանել հանքաքար, և նախասարտադրական մակարացման ծախսումները կապիտալացրել է որպես մակարացման գործունեության ակտիվ:

հազ. դրամ	Ընդամենը
<i>Սկզբնական արժեք</i>	
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2014թ.	-
Ավելացումներ	2,242,217
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2014թ.	2,242,217
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2015թ.	2,242,217
Ավելացումներ	1,848,563
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2015թ.	4,090,780

16 Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ

հազ. դրամ	2015թ.	2014թ.
Իրական արժեքով չափվող վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	777,159	777,159

Վաճառքի համար մատչելի բաժնային ներդրումների 777,159 հազար դրամ գումարով իրական արժեքը որոշվել է այդ ներդրումների գնանշվող շուկայական գների հիման վրա: Այս ներդրումները ցուցակված են «ՆԱԶԳ-ԱԿ ՕԷմԷքս Արմենիա» ընկերությունում:

Խմբի ենթարկվածությունը պարտքային, արտարժույթի և տոկոսադրույքի ռիսկերին վաճառքի համար մատչելի ներդրումների հետ կապված ներկայացված է ծանոթագրություն 28-ում:

17 Կանխավճարներ և փոխատվություններ

հազ. դրամ	2015թ.	2014թ.
<i>Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվների գծով</i>		
Կանխավճարներ հիմնական միջոցների գծով	1,559,724	901,125
<i>Կանխավճարներ ընթացիկ ակտիվների գծով</i>		
Կանխավճարներ պաշարների գծով	558,528	1,102,044
Այլ	763,383	958,841
	1,321,911	2,060,885
	2,881,635	2,962,010

18 Հետախուզման և գնահատման ակտիվներ

հազ. դրամ	2015թ.	2014թ.
Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման միջոցով ձեռքբերված հետախուզման լիցենզիա	26,936,526	26,936,526
Հետախուզման և գնահատման այլ ծախսեր	1,938,081	1,938,081
	28,874,607	28,874,607

Հետախուզման գործունեություն իրականացնելու լիցենզիան վերաբերում է Սյունիքի մարզում, Հանքասարի մոտակայքում գտնվող հանքի տարածքին: Հետախուզման գործունեություն իրականացնելու լիցենզիայի շրջանակներում իրականացվող գործունեությունը կարգավորվում է Խմբի և ՀՀ էներգետիկայի և բնական ռեսուրսների նախարարության միջև 2013թ. նոյեմբերի 13-ին կնքված Լիցենզիայի պայմանագրով: Խմբի հետախուզման գործունեությունը լիցենզավորված է մինչև 2017թ.:

2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 1,938,081 հազար դրամ գումարով հետախուզման և գնահատման այլ ծախսերը վերաբերում են հանքաքարի հնարավոր պաշարների հետախուզմանը և գնահատմանը և ներառում են արտաքին ընկերության կողմից հետախուզման նպատակով իրականացված հորատման աշխատանքներին վերաբերվող ծախսումները:

2014թ. ընթացքում դուստր կազմակերպությունը դադարեցրել է արտադրական գործընթացը և կենտրոնացել է հետախուզման աշխատանքների իրականացման վրա: 2015թ-ին մետաղների գների նվազման հետևանքով դադարեցվել են նաև հետախուզման աշխատանքները: Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ստորագրման ամսաթվի դրությամբ հետախուզման աշխատանքների արդյունքներ չեն ներկայացվել: Ղեկավարությունը գտնում է, որ հետախուզման և գնահատման ակտիվներն արժեզրկված չեն, քանի որ ակնկալում է շարունակել հետախուզման աշխատանքները մոտ ապագայում և հայտնաբերել տնտեսապես նպատակահարմար պաշարներ Հանքասարի հանքում:

19 Պաշարներ

հազ. դրամ	2015թ.	2014թ.
Հունք և սպառողական նյութեր	4,752,920	5,804,872
Պահեստամասեր	3,681,443	3,699,156
Պատրաստի արտադրանք	874,121	365,637
Մշակման հանձնված մոլիբդենի խտանյութ*	440,474	-
Շինանյութ	55,155	132,037
Այլ	462,650	492,992
	10,266,763	10,494,694
Պաշարների արժեքի նվազեցում հաշվետու տարում	-	(78,832)

* Ընկերությունը ծառայությունների մատուցման պայմանագրեր է ստորագրել կապակցված կողմերի հետ մոլիբդենի խտանյութը ֆերոմոլիբդենի և եռակցված մետաղական մոլիբդենի վերամշակելու համար: Վերամշակման ընթացքում Ընկերությունը պահպանում է սեփականության իրավունքը: Ստացված ծառայությունների գծով համապատասխան ծախսերը ներկայացված են ծանոթագրություն 6-ում:

20 Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր

հազ. դրամ	2015թ.	2014թ.
Առևտրական դեբիտորական պարտքեր - խտանյութի վաճառք	-	558,848
Առևտրական դեբիտորական պարտքեր - այլ արտադրանքի վաճառք	956,387	102,334
Այլ դեբիտորական պարտքեր	488,109	235,732
Փոխառությունների և դեբիտորական պարտքերի դասակարգում ներառված առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերում	1,444,496	896,914
Փոխհատուցելի ԱԱՀ	924,579	854,426
Ընդամենը առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	2,369,075	1,751,340

Խմբի ենթարկվածությունը պարտքային և արտադրության ռիսկերին ու առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերին վերաբերող արժեզրկումից կորուստները ներկայացված են ծանոթագրություն 28-ում:

21 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

հազ. դրամ	2015թ.	2014թ.
Կանխիկ դրամարկղում	2,250	3,055
Ընթացիկ բանկային հաշիվներ	4,905,871	936,418
Դրամական միջոցների հոսքերի և ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություններում արտացոլված դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	4,908,121	939,473

Խմբի ենթարկվածությունը արտադրության և տոկոսադրույքի ռիսկերին և ֆինանսական ակտիվների ու պարտավորությունների զգայունության վերլուծությունը ներկայացված են ծանոթագրություն 28-ում:

22 Կապիտալ և պահուստներ

(ա) Բաժնետիրական կապիտալ

<i>Բաժնետոմսերի քանակը, եթե այլ տեղեկատվություն նշված չէ</i>	Սովորական բաժնետոմսեր	
	2015թ.	2014թ.
Հայտարարված բաժնետոմսեր		
Անվանական արժեք	20,000 ՀՀ դրամ	20,000 ՀՀ դրամ
Հունվարի 1-ի և դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ թողարկված, անբողջովին վճարված	2,748,334	2,748,334

Սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերն իրավունք ունեն ժամանակ առ ժամանակ ստանալ հայտարարված շահաբաժինները և քվեարկել Խմբի բաժնետերերի ժողովներում՝ մեկ բաժնետոմս՝ մեկ ձայն սկզբունքով:

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության բաժնետոմսերի 60%-ը գրավադրված է գրավով ապահովված բանկային վարկի դիմաց (ծանոթագրություն 23):

(բ) Շահաբաժիններ

ՀՀ օրենսդրության համաձայն՝ Խմբի բաշխման ենթակա պահուստները սահմանափակվում են Խմբի Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն պատրաստված ֆինանսական հաշվետվություններում գրանցված չբաշխված շահույթի մնացորդով՝ բացառությամբ չբաշխված շահույթի գծով գործող ստորև ներկայացված սահմանափակումների:

Օրենսդրական պահանջների համաձայն Խումբն իր չբաշխված շահույթից պետք է ստեղծի բաշխման ոչ ենթակա պահուստ՝ բաժնետիրական կապիտալի 15%-ին հավասար գումարի չափով՝ ապագա վնասները ծածկելու նպատակով:

2015թ-ին շահաբաժիններ չեն հայտարարվել (2014թ-ին՝ զրո): Շահաբաժինների հայտարարումը սահմանափակվել է ըստ եվրոպական կազմակերպություններից ստացված 180,000 հազար ԱՄՆ դոլար գումարով սինդիկացված վարկի պայմանագրի (ծանոթագրություն 23):

23 Վարկեր և փոխառություններ

Սույն ծանոթագրությունում ներկայացված է տեղեկատվություն Խճբի ամորտիզացված արժեքով չափվող տոկոսակիր վարկերի և փոխառությունների պայմանագրային պայմանների մասին: Տոկոսադրույքի, արտարժույթի և իրացվելիության ռիսկերին Խճբի ենթարկվածության վերաբերյալ առավել մանրամասն տեղեկատվությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 28-ում:

հազ. դրամ	2015թ.	2014թ.
<i>Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ</i>		
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր և վարկային գծեր	-	37,296,389
	-	37,296,389
<i>Ընթացիկ պարտավորություններ</i>		
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր և վարկային գծեր	84,048,928	22,647,431
Գրավով չապահովված փոխառություն կապակցված կողմից	-	2,379,624
Գրավով չապահովված փոխառություն բաժնետիրոջից	5,006,571	-
	89,055,499	25,027,055

2015թ. օգոստոսին Ընկերությունը ստացել է 180,000 հազար ԱՄՆ դոլար գումարով սինդիկացված վարկ եվրոպական ֆինանսական կազմակերպություններից: Վարկը մասամբ օգտագործվել է 2013թ-ին եվրոպական ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված 150,000 ԱՄՆ դոլար գումարով սինդիկացված վարկը մարելու համար:

Վարկի դիմաց գրավադրված են Ընկերության հիմնական միջոցները (ծանոթագրություն 14), Ընկերության բաժնետոմսերը (ծանոթագրություն 22), բանկային հաշիվների մնացորդները և պատվիրատուների հետ կնքված վաճառքի պայմանագրերը, ինչպես նաև մայր կազմակերպության կողմից տրամադրված երաշխիքը:

Բանկային օվերդրաֆտների համար ապահովություն են ծառայում Ընկերության բանկային հաշիվների մնացորդները:

Պայմաններ և մարման ժամկետներ

Ստորև ներկայացված են դեռևս չմարված վարկերի և փոխառությունների պայմանները:

հազ. դրամ	Արժույթ	Անվանակ տոկոսադր.	Մարման տարին	31 դեկտեմբերի 2015թ.		31 դեկտեմբերի 2014թ.	
				Անվանակ. արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք	Անվանակ. արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	ԱՄՆ դոլար	Libor+6.5%	2021	87,075,000	81,012,591	-	-
Գրավով չապահովված փոխառություն բաժնետիրոջից	ԱՄՆ դոլար	Libor+4.95%	Ցպահանջ	5,006,571	5,006,571	-	-
Գրավով չապահովված փոխառություն կապակցված կողմից	ԱՄՆ դոլար	Libor+4.95%	Ցպահանջ	-	-	2,379,624	2,379,624
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	ԱՄՆ դոլար	Libor+4.95%	2018	-	-	56,705,602	51,470,664
Գրավով ապահովված բանկային օվերդրաֆտ	ԱՄՆ դոլար	9%	2020	3,036,337	3,036,337	8,473,156	8,473,156
Ընդամենը տոկոսակիր պարտավորություններ				95,117,908	89,055,499	67,558,382	62,323,444

(ա) Գրավով ապահովված բանկային վարկ - վարկային սահմանափակման խախտում

81,012,519 հազար դրամ հաշվեկշռային արժեքով և 2021թ-ին մարման ժամկետով գրավով ապահովված բանկային վարկը բացահայտվել որպես ըստ պահանջի մարման ենթակա, քանի որ խախտվել են վարկային պայմանագրի որոշ սահմանափակումներ, ինչը իրավունք է տվել վարկատուին պահանջել վարկի անմիջապես մարումը 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

2016թ. ապրիլի 27-ին Խումբը ստացել է բոլոր վարկատուների անունից գործակալի կողմից ուղարկված խախտման ներումը հաստատող նամակ Եվրոպական ֆինանսական կազմակերպությունների սինդիկատից, որով վերջինս համաձայնվում է ներել խախտումները և հաստատում է, որ չի պահանջի վարկի ժամանակից շուտ մարում Խմբից:

(բ) Գրավով չապահովված փոխառություն բաժնետիրոջից

5,006,571 հազար դրամ հաշվեկշռային արժեքով բաժնետիրոջից ստացված գրավով չապահովված փոխառությունը ստորադասվել է Եվրոպական ֆինանսական կազմակերպությունների սինդիկատի հետ կնքված գրավով ապահովված բանկային վարկի պայմանագրին: Արդյունքում, բաժնետիրոջից ստացված գրավով չապահովված փոխառությունը բացահայտվել է որպես ըստ պահանջի մարման ենթակա, քանի որ խախտվել են Եվրոպական ֆինանսական կազմակերպությունների սինդիկատի հետ կնքված գրավով ապահովված բանկային վարկի պայմանագրի որոշ սահմանափակումներ և գրավով ապահովված բանկային վարկը հետագայում դասակարգվել է որպես ցպահանջ 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Բաժնետիրոջից ստացված գրավով չապահովված փոխառության պայմանագրի համապատասխան կետի համաձայն՝ բաժնետերն իրավունք է ստանում պահանջել վարկի ցպահանջ մարումը: Բաժնետերը մտադիր չէ և, հաշվի առնելով վերը նշված խախտումների ներումը հաստատող նամակը, չունի իրավական հիմքեր պահանջելու փոխառության մարումը 2012թ-ին լրացող գրավով ապահովված բանկային վարկի մարման ժամկետից շուտ:

(գ) Գրավով ապահովված բանկային օվերդրաֆտ

Մնացորդն իրենից ներկայացնում է Հայաստանի բանկերում պահվող գրավով ապահովված վերականգնվող օվերդրաֆտները: Օվերդրաֆտների պայմանագրերի գործողության ժամկետը լրանում է 2020թ-ին: Մնացորդը բացահայտվել է որպես ընթացիկ պարտավորություն, քանի որ օվերդրաֆտների պայմանագրերի համաձայն վերականգնվող միջոցները ենթակա են մարման յուրաքանչյուր ելքագրումից հետո մեկ տարվա ընթացքում:

24 Պահուստներ

հազ. դրամ	Տեղանքի վերականգնման գծով պահուստ	Ֆինանսական երաշխիքի գծով պահուստ	Աշխատակիցների արձակման նպաստներ	Ընդամենը
Մնացորդը առ 1 հունվարի	1,935,440	595,770	933,165	3,464,375
Տարվա ընթացքում օգտագործված պահուստ	(125,740)	-	(37,253)	(162,993)
Պահուստի փոփոխություն	(363,470)	-	290,453	(73,017)
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխման ազդեցությունը	-	-	17,026	17,026
Չեղչի ծախսագրում	177,258	-	61,224	238,482
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	1,623,488	595,770	1,264,615	3,483,873
Ոչ ընթացիկ	1,487,166	595,770	1,141,131	3,224,067
Ընթացիկ	136,322	-	123,484	259,806

(ա) Տեղանքի վերականգնում

Տեղանքի վերականգնման գծով պահուստը վերաբերում է հանքի շահագործման և խտանյութի արդյունահանման նպատակով պոչամբարի (Արծվանիկի պոչամբար) օգտագործման ընթացքում աղտոտված հողատարածքը վերականգնելու Խմբի կառուցողական պարտականությանը:

Նշված պարտականությունը կատարելու համար պահանջվող դրամական միջոցների հոսքերի ընդհանուր գնահատված գումարը կազմում է 2,702,031 հազար դրամ (2014թ-ին՝ 3,390,753 հազար դրամ)՝ հաշվի առնելով Հայաստանի համար կանխատեսվող սղաճի միջին 4.0% դրույքը (2014թ-ին՝ 3.9%): Յոթ տարի ժամկետում կատարվելիք վերականգնման ծախսերի գծով կիրառվել է տարեկան 9.6% զեղչ: Պահուստի ժամկետները որոշվել են՝ հիմք ընդունելով 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ գործող պոչամբարի հետ կապված վերականգնման պարտականության կատարման ժամկետների ղեկավարության գնահատականը: Չեղչի դրույքն իրենից ներկայացնում է ռիկի գործոն չպարունակող անվանական դրույք (ՀՀ կառավարության երկարաժամկետ պարտատուների համար կիրառվող դրույք)՝ ճշգրտված երկրի համար սահմանված ռիսկի հավելաճով:

Պահուստն նվազել է ի համեմատություն 2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ճանաչված գումարի, ինչը պայմանավորված է գնահատված դրամական միջոցների հոսքերի և գնահատված տարեկան զեղչի դրույքի փոփոխություններով: Գնահատումների այս փոփոխությունների արդյունքում առաջացած տեղանքի վերականգնման գծով պահուստի նվազումը ճանաչվել է որպես համապատասխան ակտիվի նվազում:

2013թ. ընթացքում հայկական հանքարդյունաբերական ընկերությունների տեղանքի վերականգնման պարտականությունները պարզաբանվել և իրավաբանորեն կատարման ենթակա են դարձել՝ Հանքարդյունաբերության մասին վերանայված օրենքի համաձայն: Վերանայված օրենքը սահմանում է համակարգ, որի շրջանակներում Խումբը պետք է վճարումներ կատարի համապատասխան պետական հիմնադրամին: Պահանջվող վճարումների հաշվարկն իրականացվում է առանձին իրավական ակտով՝ կառավարության կողմից սահմանված բանաձևի համաձայն: 2013թ. փետրվարի 11-ին կառավարությունը հրապարակեց տեղանքի վերականգնման պարտականության գծով վճարումների

հաշվարկին վերաբերող իրավական ակտ, որը պետք է պատրաստվի ղեկավարության կողմից և հաստատվի պետական մարմինների կողմից: Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ղեկավարությունը դեռ չէր ուղարկել նշված հաշվարկը պետական մարմինների հաստատմանը:

Խումբը չի ձևավորել պահուստ հանքի ամբողջ տարածքին վերաբերող տեղանքի վերականգնման պարտականության համար, քանի որ ղեկավարությունը գտնում է, որ այս պարտականության ներկա արժեքը 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ էական չի լինի այս ֆինանսական վիճակի առանձին հաշվետվության համար: Գեկավարության գնահատականները հիմնված են այն փաստի վրա, որ տեղանքի վերականգնման աշխատանքները չեն իրականացվելու մոտ ապագայում: Ելնելով հանքաքարի պաշարների գնահատումներից (ծանոթագրություն 4 (բ))՝ արդյունահանման ներկայիս մակարդակով հանքաքարի ներկայիս ռեսուրսները բավարար կլինեն ավելի քան 50 տարի օգտագործման համար:

(բ) Ֆինանսական երաշխիք

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ երաշխիքի գծով պահուստը վերաբերում է երրորդ անձի կողմից հայկական բանկից ստացված վարկի համար Խմբի կողմից տրված երաշխիքին: 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբը ճանաչել է պահուստ տրված երաշխիքի ամբողջ գումարի գծով, քանի որ կան հայտանիշներ, որ երաշխիքի շահառուն ի վիճակի չի լինելու կատարել իր պարտավորությունները: 734,000 հազար դրամ գումարով երաշխիքը զեղչելու համար կիրառվել է տարեկան 10.3% զեղչման դրույք՝ 2 տարի ժամկետով:

Պահուստի ժամկետները որոշվել են հիմք ընդունելով դատական վարույթի տևողության ղեկավարության գնահատականը:

(գ) Աշխատակիցների արձակման նպաստներ

2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ աշխատակիցների արձակման նպաստների գծով պահուստը վերաբերում է Խմբի նախկին ղեկավարությանը 1,758,624 հազար դրամ գումար (2014թ-ին՝ 1,779,667 հազար դրամ) վճարելու Խմբի պայմանագրային պարտականությանը՝ 2014թ. հուլիսին վերջիններիս աշխատանքային պայմանագրերի դադարեցման հետ կապված: Հետագայում այս աշխատակիցները Խմբում ստացել են տարբեր նոր նշանակումներ, և արձակման նպաստների վճարումը հետաձգվել է մինչև ներկայումս գործող աշխատանքային պայմանագրերի դադարեցումը:

1-ից 6 տարի ժամանակաշրջանում կատարման ենթակա վճարումների զեղչման համար կիրառվել է տարեկան 7.7% (2014թ-ին՝ 6.5%) զեղչման դրույք՝ հիմք ընդունելով նոր աշխատանքային պայմանագրերի դադարեցման ժամկետների ղեկավարության գնահատականը:

25 Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ

4,941,286 հազար դրամ գումարով շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվները (2014թ-ին՝ 4,688,858 հազար դրամ) իրենցից ներկայացնում են երեք պայմանագրային կողմերի հետ (2014թ-ին՝ երեք պայմանագրային կողմ) պղնձի առքի և վաճառքի օպցիոնների իրական արժեքը: Օպցիոնների ժամկետը լրանում է 2017թ. դեկտեմբերին:

Սկզբնական ճանաչման ամսաթվի դրությամբ օպցիոնի գնորոշման մոդելի միջոցով որոշված 5,752,343 հազար դրամ (14,135,606 ԱՄՆ դոլար) գումարով իրական արժեքը դիտարկվել է որպես գործարքի գին և ներառվել է վարկի ամորտիզացված արժեքում (ծանոթագրություն 23), քանի որ դեկավարությունը գտնում է, որ ֆինանսական գործիքի գծով կրած սկզբնական վնասը կազմում է վարկի ձեռքբերման ծախսերի մասը:

Խմբի ենթարկվածությունը պարտքային, արտարժույթի և իրացվելիության ռիսկերին շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների հետ կապված ներկայացված է ծանոթագրություն 28-ում:

26 Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր

հազ. դրամ	2015թ.	2014թ.
Պաշարների և հիմնական միջոցների ձեռքբերման համար վճարվելիք գումարներ	6,229,263	4,286,200
Ստացված ծառայությունների գծով վճարվելիք գումարներ	2,330,188	970,710
Այլ ֆինանսական պարտավորությունների դատում ներառված առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	8,559,451	5,256,910
Վճարվելիք աշխատավարձ և հարակից հարկեր	765,961	791,629
Վճարվելիք աղբյուրի մոտ գանձվող շահութահարկ	-	165,483
Վճարվելիք ռոյալթիներ	-	95,363
Այլ վճարվելիք գումարներ և հաշվեգրված ծախսեր	145,446	397,724
Այլ վճարվելիք գումարներ	911,407	1,450,199
	9,470,858	6,707,109

Խմբի ենթարկվածությունը արտարժույթի և իրացվելիության ռիսկերին առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքերի հետ կապված ներկայացված է ծանոթագրություն 28-ում:

27 Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված կանխավճարներ

Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված կանխավճարներում ներառված են 12,875,279 հազար դրամ գումարով կանխավճարները (2014թ-ին նման կանխավճարներ չկային), որոնք ենթակա են հաշվանցման պրնճի և մոլիբդենի վաճառքի դիմաց 2020-2021թթ. ընթացքում: Այս մնացորդների գծով կիրառվում է 1 ամսվա ԱՄՆ դոլար Libor գումարած 4.95%:

6,921,156 հազար դրամ գումարով մնացած կանխավճարները (2014թ-ին` 17,626,324 հազար դրամ) իրենցից ներկայացնում են պատվիրատուների հետ պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված ոչ տոկոսակիր կանխավճարներ:

28 Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում

(ա) Հաշվապահական հաշվառման դասակարգում և իրական արժեք

Բոլոր ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գնահատված իրական արժեքը մոտավորապես համապատասխանում է վերջիններիս հաշվեկշռային արժեքին:

(բ) Իրական արժեքի չափում

Իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ

Տեսակը	Գնահատման մեթոդ	Նշանակալի ոչ ղիտարկելի ելակետային տվյալներ
Վարկեր և փոխառություններ	Դրամական միջոցների գեղջված հոսքերի մեթոդ	Կիրառելի չեն
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ*	Դրամական միջոցների գեղջված հոսքերի մեթոդ	Կիրառելի չեն

* Այլ ֆինանսական պարտավորությունները ներառում են վարկերը և փոխառությունները, առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքերը:

Այս ֆինանսական գործիքները դասվում են իրական արժեքի հիերարխիայի 2-րդ մակարդակին:

Իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքների վերլուծությունը՝ ըստ իրական արժեքի հիերարխիայի մակարդակների:

հազ. դրամ	1-ին մակարդակ	2-րդ մակարդակ	3-րդ մակարդակ	Ընդամենը
31 դեկտեմբերի 2015թ.				
Վաճառքի պայմանագրերում պարունակվող ածանցյալ գործիքներ	-	44,558	259,670	304,228
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	777,159	-	-	777,159
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ	-	-	4,941,286	4,941,286
	777,159	44,558	5,200,956	6,022,673
հազ. դրամ	1-ին մակարդակ	2-րդ մակարդակ	3-րդ մակարդակ	Ընդամենը
31 դեկտեմբերի 2014թ.				
Վաճառքի պայմանագրերում պարունակվող ածանցյալ գործիքներ	-	(852,600)	(249,195)	(1,101,795)
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	777,159	-	-	777,159
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ	-	-	4,688,858	4,688,858
	777,159	(852,600)	4,439,663	4,364,222

2-րդ մակարդակ. Պղնձի վաճառքի պայմանագրերում պարունակվող ածանցյալ գործիքներ

Պղնձի խտանյութի վաճառքին վերաբերող պարունակվող ածանցյալ գործիքների իրական արժեքը հաշվարկվել է՝ կիրառելով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ մետաղների շուկաներում գնանշվող ֆորվարդային գները:

3-րդ մակարդակ. Պղնձի «քոլարներ»

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է պղնձի «քոլարների» իրական արժեքի չափումների տարեսկզբի և տարեվերջի մնացորդների համադրումը:

հազ. դրամ	2015թ.	2014թ.
Մնացորդը առ 1 հունվարի	4,688,858	(3,953,866)
Շահույթում կամ վնասում ճանաչված ընդամենը օգուտ՝ մինչև տարեվերջ առկա 3-րդ մակարդակի գործիքներից	8,894,967	8,220,997
Վերջնահաշվարկ	(8,720,904)	-
Արտարժույթի փոխարժեքի տատանումների ազդեցությունը	78,365	421,727
Մնացորդը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	4,941,286	4,688,858

Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը չափվում է՝ կիրառելով օպցիոնների գնորոշման Black-Scholes մոդելը:

Թեև Խումբը գտնում է, որ իրական արժեքի իր գնահատականները հիմնավոր են, այլ մեթոդների կամ ենթադրությունների կիրառումը կարող է հանգեցնել իրական արժեքի այլ չափումների: Պղնձի «քոլարների» իրական արժեքի չափումների համար կիրառված մեկ կամ մի քանի ենթադրությունների փոփոխությունը հնարավոր այլընտրանքային ենթադրությունների կունենա հետևյալ ազդեցությունը.

հազ. դրամ	Ազդեցությունը շահույթի կամ վնասի վրա	
	Բարենպաստ	Ոչ բարենպաստ
Տարեկան տատանումների 10% փոփոխություն	248,238	(98,272)

Հնարավոր այլընտրանքային ենթադրությունների կիրառման բարենպաստ և ոչ բարենպաստ ազդեցությունը հաշվարկվել է վերասահմանելով մոդելի արժեքները: Մոդելում կիրառված հիմնական ելակետային տվյալները և ենթադրությունները 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ներառում են.

- Պղնձի ֆորվարդային շուկայական գները 4,697 ԱՄՆ դոլարից 4,712 ԱՄՆ դոլար,
- Պղնձի շուկայական գների ակնկալվող տատանումների տիրույթը (17%-ից 23%):

3-րդ մակարդակ. Մոլիբդենի վաճառքի պայմանագրերում պարունակվող ածանցյալ գործիքներ

Ֆերոմոլիբդենին և եռակցված մետաղական մոլիբդենին վերաբերող վաճառքի պայմանագրերում պարունակվող ածանցյալ գործիքները դասվում են որպես 3-րդ մակարդակի ակտիվներ: Ֆերոմոլիբդենի և եռակցված մետաղական մոլիբդենի խտանյութի ֆորվարդային գնի վերաբերյալ դիտարկելի տվյալների բացակայության պատճառով, պարունակվող ածանցյալ գործիքի իրական արժեքը հաշվարկվել է կիրառելով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գնանշված ամենավերջին գինը, որը Խումբը համարում է ֆորվարդային գնին մոտավորապես հավասարվող գին՝ հաշվի առնելով մոլիբդենի պայմանագրերի գնանշման ժամկետների կարճ տևողությունը:

(գ) Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում

Ֆինանսական գործիքներն օգտագործելիս Խումբը ենթարկում է հետևյալ ռիսկերին.

- պարտքային ռիսկ
- իրացվելիության ռիսկ
- շուկայական ռիսկ

Այս ծանոթագրությունում ներկայացված է տեղեկատվություն վերը նշված յուրաքանչյուր ռիսկին Խմբի ենթարկվածության մասին, ռիսկերի չափման և կառավարման հետ կապված Խմբի նպատակները, քաղաքականությունը և գործընթացները, ինչպես նաև կապիտալի կառավարման Խմբի մոտեցումը: Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված են վերը նշված ռիսկերին վերաբերող թվային բացահայտումները:

Ռիսկերի կառավարման հիմունքներ

Ղեկավարությունը պատասխանատվություն է կրում Խմբի ռիսկերի կառավարման համակարգի մշակման և վերահսկողության համար:

Խմբի ռիսկերի կառավարման քաղաքականության նպատակն է բացահայտել և վերլուծել այն ռիսկերը, որոնց ենթարկվում է Խումբը, սահմանել ռիսկերի համապատասխան սահմանաչափեր և վերահսկման մեխանիզմներ, ինչպես նաև վերահսկել ռիսկերի մակարդակները և դրանց համապատասխանությունը որոշված սահմանաչափերին: Ռիսկերի կառավարման քաղաքականությունը և համակարգերը կանոնավոր կերպով վերանայվում են շուկայական պայմանների ու Խմբի գործունեության փոփոխություններն արտացոլելու նպատակով: Դասընթացների, կառավարման ստանդարտների և ընթացակարգերի միջոցով Խումբը նպատակ ունի ձևավորել վերահսկման կանոնակարգված ու կառուցողական միջավայր, որտեղ բոլոր աշխատակիցները հստակ կպատկերացնեն իրենց դերերը և պարտականությունները:

(դ) Պարտքային ռիսկ

Պարտքային ռիսկը ֆինանսական վնաս կրելու ռիսկն է, երբ պատվիրատուն կամ ֆինանսական գործիքի պայմանագրային կողմն ի վիճակի չի լինում կատարել իր պարտավորությունները Խմբի նկատմամբ: Պարտքային ռիսկն առաջանում է հիմնականում պատվիրատուներից ստացման ենթակա դեբիտորական պարտքերից և ներդրումային արժեթղթերից:

Խումբը չի պահանջում գրավ ֆինանսական ակտիվների գծով: Պարտավորությունների կատարման գծով ռիսկերի գնահատումներ իրականացվում են որոշակի սահմանները գերազանցող գումարներ պահանջող պատվիրատուների համար, բացառությամբ կապակցված կողմերի:

(i) Ենթարկվածությունը պարտքային ռիսկին

Ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը ներկայացնում է պարտքային ռիսկին ենթարկվածության առավելագույն չափը: Ստորև ներկայացված է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ պարտքային ռիսկին ենթարկվածությունը առավելագույն չափը:

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2015թ.	2014թ.
Բանկային հաշիվների մնացորդներ	4,905,871	936,418
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	1,444,496	896,914
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ	4,941,286	4,688,858
	11,291,653	6,522,190

(ii) Առևտրական դեբիտորական պարտքեր

Պարտքային ռիսկին Խմբի ենթարկվածությունը հիմնականում կախված է յուրաքանչյուր պատվիրատուի առանձնահատկություններից: Այնուամենայնիվ, ղեկավարությունը դիտարկում է նաև պատվիրատուների բազայի կառուցվածքը, ներառյալ այդ պատվիրատուների արդյունաբերության ու երկրների կողմից հանձն առնված պարտավորությունների չկատարման ռիսկը, քանի որ այս գործոնները կարող են ազդեցություն ունենալ պարտքային ռիսկի վրա, մասնավորապես ներկայիս տնտեսական պայմաններում: Խտանյութի, ֆերոմոլիբդենի և եռակցված մետաղական մոլիբդենի գծով հատույթի մոտ 47% (2014թ-ին՝ 55%) վերագրելի է կապակցված կողմերի հետ իրականացվող վաճառքի գործարքներին:

Հատույթի մնացած մասը վերագրելի է երեք (2014թ-ին՝ երեք) պատվիրատուի հետ իրականացվող վաճառքի գործարքներին: Առ այսօր Խումբը վնաս չի կրել իր առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով:

Ստորև ներկայացված է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով պարտքային ռիսկին առավելագույն ենթարկվածությունն՝ ըստ աշխարհագրական տարածաշրջանների:

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2015թ.	2014թ.
Հայաստանի Հանրապետություն	956,387	102,334
Արտերկներ	-	558,848
	956,387	661,182

Ստորև ներկայացված է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով պարտքային ռիսկին առավելագույն ենթարկվածությունն՝ ըստ պատվիրատուների տեսակների:

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2015թ.	2014թ.
Պղնձի և մոլիբդենի պատվիրատուներ	-	558,848
Այլ արտադրանքի պատվիրատուներ	956,387	102,334
	956,387	661,182

Արժեզրկումից կորուստներ

Ստորև ներկայացված է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ առևտրական դեբիտորական պարտքերի ժամկետայնությունը:

հազ. դրամ	Համախառն 2015թ.	Արժեզրկված 2015թ.	Համախառն 2014թ.	Արժեզրկված 2014թ.
Ոչ ժամկետանց	588,764	-	617,405	-
0-30 օր ժամկետանց	175,917	-	1,868	-
31-120 օր ժամկետանց	172,314	-	41,909	-
Ավելի քան մեկ տարի ժամկետանց	19,392	-	-	-
	956,387	-	661,182	-

(iii) Ներդրումներ

Խումբը սահմանափակում է իր ենթարկվածությունը պարտքային ռիսկին՝ ներդրումներ կատարելով միայն իրացվելի արժեթղթերում և գործարքներ իրականացնելով բարձր վարկանիշ ունեցող պատվիրատուների հետ:

(iv) Բանկային հաշիվների մնացորդներ

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբն ուներ 4,905,871 հազար դրամ գումարով բանկային հաշիվների մնացորդներ (2014թ-ին՝ 936,418 հազար դրամ), որոնք իրենցից ներկայացնում են պարտքային ռիսկին ենթարկվածության առավելագույն չափն այդ ակտիվների գծով: 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ընդհանուր պարտքային ռիսկի 73% վերագրելի է «Fitch» գործակալության Ա+ վարկանիշով բանկին (2014թ-ին՝ 7%): 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ պարտքային ռիսկի մնացած 27% վերագրելի է 10 խոշոր հայկական բանկերին:

(ե) Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը ենթադրում է, որ Խումբը կունենա դժվարություններ՝ իր ֆինանսական պարտավորությունների հետ կապված պարտականությունները կատարելիս, որոնց մարումը պահանջում է դրամական միջոցների կամ մեկ այլ ֆինանսական ակտիվի տրամադրում: Իրացվելիության ռիսկի կառավարման հարցում Խմբի մոտեցումն է ապահովել բավարար իրացվելիություն բնականոն և արտակարգ իրավիճակներում պարտավորությունները կատարելու համար՝ առանց անընդունելի կորուստներ կրելու կամ Խմբի համբավը վտանգելու:

«Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ՓԲԸ
 2015թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
 համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Որպես կանոն Խումբն ապահովում է ցպահանջ դրամական միջոցների այնպիսի չափի առկայություն, որը բավարար կլինի ակնկալվող գործառնական ծախսերը 60 օրվա ընթացքում ծածկելու համար՝ ներառյալ ֆինանսական պարտականությունների սպասարկման ծախսերը: Այս պարագայում հաշվի չի առնվում առանձնահատուկ հանգամանքների հնարավոր ազդեցությունը, որոնք հնարավոր չէ կանխատեսել, օրինակ՝ բնական աղետները:

Ստորև ներկայացված է ֆինանսական պարտավորությունների պայմանագրային ժամկետայնությունը, ներառյալ տոկոսների հաշվարկված վճարումները՝ առանց հաշվանցման համաձայնագրերի ազդեցության:

2015թ. հազ. դրամ	Հաշվեկշռ. արժեք	Պայմանագր. դրամական միջոցների հոսքեր		0-6 ամիս	6-12 ամիս	1-2 տարի	Ավելի քան 2 տարի
		Ցպահանջ					
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ							
Բանկային օվերդրաֆտներ	3,036,337	3,036,337	-	-	3,036,337	-	-
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	81,012,591	87,075,000	87,075,000	-	-	-	-
Գրավով չապահովված փոխառություն	5,006,571	5,006,571	5,006,571	-	-	-	-
Բաժնետիրոջից Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	8,559,451	8,559,451	-	8,559,451	-	-	-
Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքի գծով ստացված կանխավճարներ	19,796,435	19,796,435	-	6,921,156	-	-	12,875,279
Տրամադրված ֆինանսական երաշխիքներ	595,770	734,000	-	-	-	734,000	-
	118,007,155	124,207,794	92,081,571	15,480,607	3,036,337	734,000	12,875,279

2014թ. հազ. դրամ	Հաշվեկշռ. արժեք	Պայմանագր. դրամական միջոցների հոսքեր		0-6 ամիս	6-12 ամիս	1-2 տարի	Ավելի քան 2 տարի
		Ցպահանջ					
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ							
Բանկային օվերդրաֆտներ	8,473,156	8,473,156	-	27,865	8,445,291	-	-
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	51,470,664	61,597,636	-	10,086,618	9,881,419	19,069,545	22,560,054
Գրավով չապահովված փոխառություն	2,379,624	2,379,624	2,379,624	-	-	-	-
Կապակցված կողմից Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	5,256,910	5,256,910	-	5,256,910	-	-	-
Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքի գծով ստացված կանխավճարներ	17,626,344	17,626,344	-	17,626,344	-	-	-
Տրամադրված ֆինանսական երաշխիքներ	595,770	734,000	-	-	-	734,000	-
	85,802,468	96,067,670	2,379,624	32,997,737	18,326,710	19,803,545	22,560,054

Գրավով ապահովված բանկային վարկի համար պայմանագրով նախատեսված դրամական միջոցների հոսքերը ներառում են գործարքի ծախսերի գծով դրամական միջոցների հոսքերը:

Ինչպես ներկայացված է ծանոթագրություն 23-ում, Խումբը խախտել է 81,012,591 հազար դրամ հաշվեկշռային արժեքով գրավով ապահովված բանկային վարկի համար գործող սահմանափակումը: Քանի որ վարկառուներն իրավունք ունեն պահանջել այս վարկի մարումն ըստ պահանջի, վարկի ամբողջ հաշվեկշռային արժեքը ներառվել է «Ցպահանջ» դասում: 2016թ. ապրիլին վարկատուները հաստատել են, որ չեն պահանջի վարկի ժամկետից շուտ մարումը: Համապատասխանաբար, վարկի գծով պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը կկազմեն 111,398,380 հազար դրամ և ենթակա կլինեն վճարման հետևյալ կերպ. «0-6 ամիս» – 6,870,750 հազար դրամ, «6-12 ամիս» – 6,766,814 հազար դրամ, «1-2 տարի» – 14,941,037 հազար դրամ, «2-5 տարի» – 82,819,779 հազար դրամ: Վերը նշված գրավով ապահովված բանկային վարկին ստորադասված բաժնետիրոջից ստացված գրավով չապահովված փոխառության գծով պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը կկազմեն 6,424,825 հազար դրամ և ենթակա կլինեն վճարման հետևյալ կերպ. «2-5 տարի» – 6,424,825 հազար դրամ: Բացառությամբ այս ֆինանսական պարտավորությունների, չի ակնկալվում, որ ժամկետայնության վերլուծությունում ներառված դրամական միջոցների հոսքերը կարող են առաջանալ շատ ավելի վաղ ժամկետներում կամ շատ ավելի տարբեր գումարների չափով:

(գ) Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկը Խմբի եկամտի կամ նրա ֆինանսական գործիքների արժեքի փոփոխության ռիսկն է շուկայական գների, այդ թվում փոխարժեքի դրույքների, տոկոսադրույքների և բաժնետոմսերի գների փոփոխության արդյունքում: Շուկայական ռիսկի կառավարման նպատակը ռիսկի այնպիսի կառավարումն ու վերահսկումն է, որը թույլ կտա պահպանել այս ռիսկին ենթարկվածության աստիճանն ընդունելի սահմաններում՝ միաժամանակ ապահովելով ռիսկի դիմաց եկամտաբերության օպտիմալացումը:

(i) Արտարժույթի ռիսկ

Արտարժույթի ռիսկի նկատմամբ Խմբի ենթարկվածությունը կապված է ֆունկցիոնալ արժույթից տարբեր այլ արժույթով արտահայտված վաճառքների, ձեռքբերումների և փոխառությունների հետ: Արտարժույթի ռիսկ հիմնականում առաջացնում են ԱՄՆ դոլարը:

Որպես կանոն փոխառություններն արտահայտվում են այն արտարժույթով, որը համապատասխանում է Խմբի գործառնություններից առաջացող դրամական միջոցներին՝ հիմնականում ԱՄՆ դոլարին: Այսպիսով, առաջանում է տնտեսական հեջավորում՝ առանց ածանցյալ պայմանագրեր կնքելու անհարժեշտության:

Արտարժույթով արտահայտված այլ դրամային ակտիվների և պարտավորությունների համար Խմբի քաղաքականությունը պահանջում է ապահովել զուտ ենթարկվածության ընդունելի մակարդակը, գներով կամ վաճառելով արտարժույթը սփռոք դրույքներով՝ անհրաժեշտության դեպքում կարճաժամկետ անհավասարակշռությունը վերացնելու համար:

Ենթարկվածությունն արտարժույթի ռիսկին

Ստորև ներկայացված է արտարժույթի ռիսկին Խմբի ենթարկվածությունն՝ ըստ անվանական գումարների:

հազ. դրամ	ԱՄՆ դոլարով արտահայտված 2015թ.	ԱՄՆ դոլարով արտահայտված 2014թ.
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	-	558,848
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	3,595,949	62,154
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ	4,941,286	4,688,858
Վարկեր և փոխառություններ	(89,055,499)	(62,323,444)
Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքի գծով ստացված կանխավճարներ	(19,796,435)	(17,626,344)
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	(1,413,371)	(1,111,860)
Զուտ ենթարկվածություն	(101,728,070)	(75,751,788)

Տարվա ընթացքում կիրառվել են արտարժույթի հետևյալ փոխարժեքները՝

ՀՀ դրամով	Միջին փոխարժեք		Սփոթ փոխարժեքը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ	
	2015թ.	2014թ.	2015թ.	2014թ.
1 ԱՄՆ դոլար	477.95	415.76	483.75	474.97

Զգայունության վերլուծություն

Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10%-ով արժևորումը/(արժեզրկումը) ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ կավելացներ (կնվազեցներ) սեփական կապիտալը և շահույթը կամ վնասը նախքան հարկումը ստորև ներկայացված գումարների չափով: Վերլուծությունը հիմնված է արտարժույթների փոխարժեքների տատանումների վրա, որոնք Խումբը դիտարկում է որպես խելամտորեն հնարավոր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում: Վերլուծությունը ենթադրում է, որ մյուս բոլոր փոփոխականները, մասնավորապես տոկոսադրույքները, կմնան անփոփոխ: Վերլուծությունն իրականացվել է նույն հիմունքով 2014թ. համար, բացառությամբ այն փաստի, որ 2014թ. համար դիտարկվել է ՀՀ դրամի փոխարժեքի 20%-ով արժևորում/(արժեզրկում) ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ:

հազ. դրամ	Արժևորում		Արժեզրկում	
	Սեփական կապիտալ	Շահույթ կամ վնաս	Սեփական կապիտալ	Շահույթ կամ վնաս
31 դեկտեմբերի 2015թ.	-	10,172,807	-	(10,172,623)
31 դեկտեմբերի 2014թ.	-	15,150,358	-	(15,150,358)

(ii) Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքների փոփոխություններն ազդեցություն են ունենում հիմնականում վարկերի և փոխառությունների վրա՝ փոխելով կամ դրանց իրական արժեքը (ֆիքսված դրույքով պարտք) կամ դրամական միջոցների ապագա հոսքերը (փոփոխական դրույքով պարտք): Ղեկավարությունը չի կիրառում ֆիքսված կամ փոփոխական դրույքների նկատմամբ Խմբի ենթարկվածության չափը որոշող ձևակերպված քաղաքականություն: Այնուամենայնիվ, նոր ֆինանսական գործիքի առումով ղեկավարությունը հիմնվում է իր դատողությունների վրա՝ մինչև մարման ժամկետն ակնկալվող ժամանակաշրջանի ընթացքում ֆիքսված կամ փոփոխական դրույքներ կիրառելու նպատակահարմարության վերաբերյալ որոշում կայացնելիս:

Կառուցվածքը

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Խմբի տոկոսակիր ֆինանսական գործիքների տոկոսադրույքների կառուցվածքը հետևյալն էր.

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2015թ.	2014թ.
Ֆիքսված դրույքով գործիքներ		
Ֆինանսական պարտավորություններ	(3,036,337)	(8,473,156)
Փոփոխական դրույքով գործիքներ		
Ֆինանսական պարտավորություններ	(98,894,441)	(53,850,288)

Իրական արժեքի զգայունության վերլուծություն ֆիքսված դրույքով գործիքների համար

Խումբը չի հաշվառում ֆիքսված դրույքով ֆինանսական գործիքները որպես իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող կամ որպես վաճառքի համար մատչելի: Այդ իսկ պատճառով, հաշվետու ամսաթվի դրությամբ տոկոսադրույքների փոփոխություններն ազդեցություն չեն ունենա շահույթի կամ վնասի կամ սեփական կապիտալի վրա:

Դրամական միջոցների զգայունության վերլուծություն փոփոխական դրույքով գործիքների համար

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ տոկոսադրույքների փոփոխությունը 100 բազիսային կետով կավելացներ (կնվազեցներ) սեփական կապիտալը և շահույթը կամ վնասը նախքան հարկումը ստորև ներկայացված գումարների չափով: Այս վերլուծությունն ենթադրում է, որ մյուս բոլոր փոփոխականները, մասնավորապես արտարժույթի փոխարժեքները, կմնան անփոփոխ: Վերլուծությունն իրականացվել է նույն հիմունքով 2014թ. համար:

հազ. դրամ	Շահույթ կամ վնաս	
	100 բլ ան	100 բլ նվազում
2015թ.		
Փոփոխական դրույքով գործիքներ	(988,944)	988,944
2014թ.		
Փոփոխական դրույքով գործիքներ	(538,503)	538,503

(iii) Ապրանքների գնի ռիսկ

Խմբի ենթարկվածությունը ապրանքների գնի ռիսկին պայմանավորված է պղնձի խտանյութի, ֆերոմոլիբդենի և եռակցված մետաղական մոլիբդենի գներով: Այս ապրանքների ֆորվարդային գները հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ազդեցություն ունեն վաճառքի պայմանագրերի պարունակվող ածանցյալ գործիքների իրական արժեքի վրա:

Չգայունության վերլուծություն

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ պայմանականորեն գնանշվող վաճառքներին վերաբերող պղնձի և մոլիբդենի ֆորվարդային գների 10% փոփոխությունն ազդեցություն կունենար նախքան հարկումը շահույթի կամ վնասի վրա ստորև ներկայացված գումարների չափով: Այս վերլուծությունը ենթադրում է, որ մյուս բոլոր փոփոխականները, մասնավորապես արտարժույթի փոխարժեքները, կմնան անփոփոխ: Վերլուծությունն իրականացվել է նույն հիմունքով 2014թ. համար:

հազ. դրամ	Ազդեցությունը շահույթի կամ վնասի վրա	
	Բարենպաստ	Ոչ բարենպաստ
2015թ.		
Ֆորվարդային գների 10% փոփոխություն	803,635	(803,635)
2014թ.		
Ֆորվարդային գների 10% փոփոխություն	2,049,088	(2,890,230)

Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների (պղնձի օպցիոնների) զգայունության վերլուծությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 28-ի (բ) կետում:

(է) Կապիտալի կառավարում

Խմբի չունի կապիտալի կառավարման ձևակերպված քաղաքականություն, սակայն դեկավարությունը ձգտում է ապահովել կապիտալի բավարար բազա՝ իր գործառնական և ռազմավարական պահանջները բավարարելու համար: Դա կարելի է իրագործել դրամական միջոցների արդյունավետ կառավարման, Խմբի հասույթի և շահույթի շարունակական վերահսկման ու հիմնականում Խմբի գործառնական գործունեության դրամական միջոցների հոսքերով ֆինանսավորվող երկարաժամկետ ներդրումային ծրագրերի, ինչպես նաև վարկերի ու փոխառությունների միջոցով: Ձեռնարկելով այս քայլերը՝ Խումբը նպատակ ունի կայունացնել շահույթի աճը:

29 Խոշոր դուստր կազմակերպություն

Դուստր կազմակերպություն	Գրանցման երկիրը	2015թ.	2014թ.
		Սեփականություն/ ձայնի իրավունք	Սեփականություն/ ձայնի իրավունք
«Լեռ-Էքս» ՍՊԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	100%	100%

2012թ. ընթացքում Խումբը ձեռք է բերել «Լեռ-Էքս» ՍՊԸ-ի 100% բաժնեմասը:

30 Պայմանական դեպքեր

(ա) Ապահովագրություն

Հայաստանի Հանրապետությունում ապահովագրական համակարգը զարգացման փուլում է, և ապահովագրության շատ տեսակներ, որոնք լայնորեն տարածված են մյուս երկրներում, դեռ չեն կիրառվում Հայաստանում: Խումբը չունի ամբողջական ապահովագրական ծածկույթ իր բոլոր շենքերի և սարքավորումների համար, ինչպես նաև այն ապահովագրված չէ գործունեության ընդհատումից և երրորդ կողմերի նկատմամբ պարտավորություններից, որոնք կարող են առաջանալ գույքին կամ շրջակա միջավայրին վնաս հասցնելուց՝ Խմբի տարածքում տեղի ունեցած պատահարների կամ գործունեության հետևանքով: Քանի դեռ Խումբը համապատասխան ձևով ապահովագրված չէ, գոյություն ունի ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է զգալի անբարենպաստ ազդեցություն ունենալ Խմբի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

(բ) Հարկային պարտավորվածություններ

Հայաստանի Հանրապետության հարկային համակարգը համեմատաբար նոր է և բնորոշվում է օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատավճիռների հաճախակի փոփոխություններով, որոնք հաճախ հստակ չեն, հակասական են և տարբեր կերպ են մեկնաբանվում տարբեր հարկային մարմինների կողմից: Հարկերը ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրության հարկային մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են կիրառել տույժեր և տուգանքներ: Հարկային օրենսդրության խախտման դեպքում, հարկային մարմիններն իրավասու չեն սահմանել հարկերի գծով լրացուցիչ պարտավորություններ, տույժեր կամ տուգանքներ, եթե խախտման ամսաթվից անցել է երեք տարի:

Այս հանգամանքները Հայաստանում կարող են այլ երկրների համեմատությամբ ավելի մեծ և էական հարկային ռիսկ առաջացնել: Դեկավարությունը գտնում է, որ համապատասխանորեն է գնահատել հարկային պարտավորությունները՝ Հայաստանի գործող հարկային օրենսդրության իր մեկնաբանությունների, պաշտոնական հայտարարությունների և դատավճիռների հիման վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան իրավասու մարմինները կարող են ունենալ այլ մեկնաբանություններ, և հետևանքները կարող են լինել էական այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար, եթե իրավասու մարմիններին հաջողվի գործադրել իրենց մեկնաբանությունները:

(զ) Շրջակա միջավայրի պահպանության

Խմբի գործունեությունը կարգավորվում է բազմաթիվ պետական օրենքներով և կանոնակարգերով, որոնք կառավարում են օդը և ջուրը աղտոտող նյութերի արտանետումը, վնասակար նյութերի ու թափոնների և այլ թունավոր նյութերի արտադրությունը, գործածումը, պահպանումը և արտանետումը: Խումբը պահուստ չի ձևավորել շրջակա միջավայրի պահպանության գծով հնարավոր պարտավորությունների համար, քանի որ դեկավարությունը հավանական չի համարում նման պարտավորությունների առաջացումը մոտ ապագայում: Անյուամենայնիվ, բնապահպանության հարցերը կարգավորող ՀՀ օրենսդրությունը զարգացման փուլում է, և այդ օրենսդրության ու վերջինիս մեկնաբանությունների հնարավոր փոփոխությունները կարող են էական պարտավորություններ առաջացնել ապագայում:

(դ) Կապիտալ պարտավորվածություններ

2015թ. ընթացքում Խումբը շարունակել է կատարել սարքավորումների և ծառայությունների առք ու վաճառքի պայմանագրերով նախատեսված իր պարտականությունները, ինչպես նաև կնքել է մի քանի նոր պայմանագիր: 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այս պայմանագրերի հետ կապված պարտավորվածությունները կազմում են 2,103,297 հազար դրամ (2014թ-ին՝ 2,395,924 հազար դրամ):

31 Գործառնական ռիսկեր

(ա) Հանքեր

Հանքերն ըստ իրենց էության ենթակա են բազմաթիվ գործառնական ռիսկերի և գործոնների ազդեցության, որոնք, որպես կանոն, գտնվում են Խմբի վերահսկողության սահմաններից դուրս և կարող են ազդեցություն ունենալ Խմբի գործունեության, գործառնական արդյունքների և դրամական միջոցների հոսքերի վրա: Այս գործառնական ռիսկերը և գործոնները ներառում են, սակայն չեն սահմանափակվում հետևյալով՝ (i) գրունտի և ջրի անկանխատեսելի պայմանները և ջրօգտագործման իրավունքների հետ կապված անբարենպաստ հայցերը, (ii) երկրաբանական խնդիրները, ներառյալ երկրաշարժերը և այլ բնական աղետները, (iii) մետալուրգիական և մշակման այլ գործընթացների հետ կապված խնդիրները, (iv) արտասովոր եղանակային կամ գործառնական պայմանները և այլ ֆորս-մաժորային իրադարձությունները, (v) հանքաքարի ակնկալվողից ցածր որակը կամ կորզման դրույքները, (vi) վթարները, (vii) կառավարության կողմից անհրաժեշտ թույլտվությունների ոչ ժամանակին կամ ընդհանրապես չտրամադրումը, (viii) դատական վարույթների արդյունքները, ներառյալ ընդունված որոշումների բողոքարկումը, (ix) հետազոտման և մշակման աշխատանքների հետ կապված անորոշությունները, (x) փոխադրման ուշացումները, (xi) աշխատանքային վիճաբանությունները, (xii) համապատասխան ապահովագրական փաթեթ ձեռք բերելու անկարողությունը, (xiii) նյութերի և սարքավորումների բացակայությունը, (xiv) գործունեության հատկորոշումների կամ ակնկալիքների համաձայն սարքավորումների գործելու կամ գործընթացների ընթանալու անկարողությունը, (xv) անկանխատեսելի դժվարությունները՝ ձեռք բերված միավորումների համախմբման և ակնկալվող միասնության ձեռք բերման հետ կապված և (xvi) ֆինանսավորում ստանալու փորձերի արդյունքները և ֆինանսական շուկայի պայմանները:

(բ) Պղնձի և մոլիբդենի գների տատանումներ

Խմբի ֆինանսական գործունեությունը զգալիորեն կախված է պղնձի գնից, որի վրա ազդեցություն ունեն Խմբի վերահսկողության սահմաններից դուրս գտնվող բազմաթիվ գործոններ: Պղնձի առք ու վաճառքն իրականացվում է Լոնդոնի մետաղների բորսայում (LME), Նյու Յորքի ապրանքային բորսայում (COMEX) և Շանհայի ֆյուչերսների բորսայում (CME): Խմբի պղինձը վաճառվում է LME գնանշվող գներով: Այս բորսայում ներկայացվող պղնձի գնի վրա էական ազդեցություն ունեն բազմաթիվ գործոններ, ներառյալ՝ (i) պղնձի պահանջարկի և առաջարկի հավասարակշռությունն աշխարհի մասշտաբով, (ii) համաշխարհային տնտեսության աճի տեմպերը, ինդուստրիալ արտադրության միտումները և բնակարանաշինության ու ավտոմոբիլային արդյունաբերության պայմանները, որոնցից բխում է կորեկացվում են պղնձի պահանջարկի հետ, (iii) Չինաստանի տնտեսական աճն ու քաղաքական պայմանները, որը դարձել է մաքուր պղնձի աշխարհի ամենախոշոր սպառողը, և այլ զարգացող տնտեսությունները, (iv) սպեկուլյատիվ ներդրումային դիքթերը պղնձի և պղնձի ֆյուչերսների հետ կապված, (v) փոխարինող նյութերի առկայությունը և արժեքը և (vi) փոխարժեքի տատանումները, ներառյալ ԱՄՆ դոլարի համեմատական կայունությունը: Պղնձի շուկան բնորոշվում է փոփոխական և ցիկլային բնույթով: 2015թ. ընթացքում LME-ի մեկ տոննա պղնձի ամսական միջին փակման սփոթ գները տատանվել են 4,642 ԱՄՆ դոլարից 6,302 ԱՄՆ դոլար: 2016թ. մարտի 31-ին LME-ի մեկ տոննա պղնձի փակման սփոթ գինը կազմել է 4,800 ԱՄՆ դոլար:

Պղնձի ցածր գների գերակայման երկարատև ժամանակաշրջանը կարող է անբարենպաստ ազդեցություն ունենալ Խմբի շահույթի և դրամական միջոցների հոսքերի վրա:

Խմբի ֆինանսական գործունեությունը զգալիորեն կախված է նաև մոլիբդենի գնից: Մոլիբդենի գինը փոփոխական և ցիկլային է ինչպես պղնձինը, եթե ոչ ավելի: Մոլիբդենի գնի վրա էական ազդեցություն ունեն բազմաթիվ գործոններ, ներառյալ՝ (i) մոլիբդենի պահանջարկի և առաջարկի հավասարակշռությունն աշխարհի մասշտաբով, (ii) համաշխարհային տնտեսության աճի տեմպերը, հատկապես շինարարության և ենթակառուցվածքների ոլորտում, որոնք պահանջում են պողպատի զգալի պաշարներ, (iii) որպես պղնձի արտադրության հավելյալ արտադրատեսակ արտադրվող մոլիբդենի ծավալները, (iv) պաշարների չափերը, (v) փոխարժեքի տատանումները, ներառյալ ԱՄՆ դոլարի համեմատական կայունությունը և (vi) ԱՄՆ-ի և արտերկյա մրցակիցների արտադրական ծախսերը:

Մոլիբդենի պահանջարկը զգալիորեն կախված է համաշխարհային մասշտաբով պողպատի արդյունաբերությունից, որը այս մետաղը օգտագործում է որպես կարծրացնող և քայքայումը կանխարգելող նյութ: Մոլիբդենի արտադրության մոտավորապես 80 տոկոսը օգտագործվում է այս նպատակի համար: Մնացած պաշարներն օգտագործվում են մասնագիտացված քիմիկատների, մասնավորապես, կատալիզատորների, ջրազերծման ռեակտիվների, քսանյութերի արտադրությունում: Մոլիբդենի համաշխարհային պաշարների մոտավորապես 65 տոկոսը հանդիսանում է պղնձի արդյունահանման հավելյալ արտադրանք, որի վրա այդքան էլ մեծ ազդեցության չունեն մոլիբդենի գները:

2015թ. ընթացքում մոլիբդենի միջին գինը կազմել է մոտավորապես 14,892 ԱՄՆ դոլար մեկ տոննայի համար, ի համեմատություն 2014թ., երբ այն կազմում էր 28,405 ԱՄՆ դոլար մեկ տոննայի համար: 2016թ. մարտի 31-ին LME-ի մեկ տոննա մոլիբդենի սփոթ գինը կազմել է 12,200 ԱՄՆ դոլար:

Մոլիբդենի ցածր գների գերակայման երկարատև ժամանակաշրջանը կարող է անբարենպաստ ազդեցություն ունենալ Խմբի շահույթի և դրամական միջոցների հոսքերի վրա:

32 Կապակցված կողմեր

(ա) Վերահսկողություն

Կառավարության 2004թ. դեկտեմբերի 9-ի թիվ 1677-Ա որոշման համաձայն Ընկերությունը սեփականաշնորհվեց պետության կողմից, և սկսած 2005թ. հունվարի 1-ից Խմբի սեփականատերերի կազմը հետևյալն է՝

«Քրոնիմետ Մայնինգ» ԷՅ-ՁԻ	60%
«Մաքուր երկաթի գործարան» ԲԲԸ (99.7% սեփականատերն է հանդիսանում «Քրոնիմետ Հոլդինգ» ՍՊԸ)	15%
«Արմենիան Մոլիբդեն Փրոդաքշն-2» ՍՊԸ	12.5%
«Չանգեզուր Մայնինգ» ՍՊԸ	12.5%

Խմբի վերջնական մայր կազմակերպությունն է հանդիսանում «Քրոնիմետ Վերվալտունգ» ՍՊԸ-ն, որը վերահսկվում է Պիլարսկի ընտանիքի կողմից:

Խմբի մայր կազմակերպությունը ներկայացնում է հանրության կողմից օգտագործման համար հասանելի ֆինանսական տեղեկատվություն:

(բ) Գործարքներ առանցքային ղեկավար անձնակազմի հետ

Առանցքային ղեկավար անձնակազմը և նրանց ընտանիքների անդամները վերահսկում էին Ընկերության ձայնի իրավունք տվող բաժնետոմսերի 12.5%-ը մինչև 2014թ. հունիսի 1-ը:

(i) Տնօրենների խորհրդի անդամների և առանցքային ղեկավար անձնակազմի վարձատրությունը

Տարվա ընթացքում ղեկավար անձնակազմը ստացել է ստորև ներկայացված վարձատրությունը, որը ներառված է «Աշխատակազմի գծով ծախսեր» հոդվածում (ծանոթագրություն 12):

'000 AMD	2015թ.	2014թ.
Աշխատավարձ և պարգևատրումներ		
Տնօրենների խորհրդի անդամներ	718,988	361,713
Առանցքային ղեկավար անձնակազմ	698,140	867,078
	1,417,128	1,228,791

(գ) Գործարքներ այլ կապակցված կողմերի հետ

Ստորև ներկայացված են ԽՍՀ-ի գործարքներն այլ կապակցված կողմերի հետ:

(i) Հասույթ

հազ. դրամ	Գործարքի արժեքը 2015թ.	Գործարքի արժեքը 2014թ.	Մնացորդը 2015թ.	Մնացորդը 2014թ.
Մոլիբդենի խտանյութի, ֆերոմոլիբդենի, եռակցված մետաղական մոլիբդենի վաճառք				
Բաժնետերեր	16,116,348	38,156,010	(10,353,126)	(5,834,023)
Վերջնական վերահսկող կողմի նշանակալի ազդեցության ներքո գտնվող կազմակերպություն	5,281,584	-	(287,527)	-
Պղնձի խտանյութի վաճառք				
Վերջնական վերահսկող կողմի նշանակալի ազդեցության ներքո գտնվող կազմակերպություն	25,314,954	25,065,485	(3,598,930)	(9,962,301)
Այլ արտադրանքի վաճառք				
Տնօրենների խորհրդի նշանակալի ազդեցության ներքո գտնվող կազմակերպություններ	-	124,433	-	17,407
Հիմնական միջոցների վաճառք և մատուցված ծառայություններ (այլ եկամուտ)				
Բաժնետերեր	7,025	-	-	-
Տնօրենների խորհրդի նշանակալի ազդեցության ներքո գտնվող կազմակերպություններ	-	4,065	-	-
	46,719,911	63,349,993	(14,239,583)	(15,778,917)

Կապակցված կողմերի հետ գործարքների բոլոր մնացորդները պետք է մարվեն կանխիկով՝ հաշվետու ամսաթվից հետո վեց ամսվա ընթացքում: Մնացորդներից ոչ մեկը գրավով ապահովված չէ: Կապակցված կողմերի հետ իրականացվող մոլիբդենի և պղնձի խտանյութի, ֆերոմոլիբդենի և եռակցված մետաղական մոլիբդենի վաճառքի գործարքների արժեքը չի ներառում վաճառքի պայմանագրերում պարունակվող ածանցյալ գործիքները:

(ii) Ծախսեր

հազ. դրամ	Գործարքի արժեքը 2015թ.	Գործարքի արժեքը 2014թ.	Մնացորդը 2015թ.	Մնացորդը 2014թ.
Նյութերի ձեռքբերում				
Բաժնետեր	9,388	5,320	-	-
Տնօրենների խորհրդի նշանակալի ազդեցության ներքո գտնվող կազմակերպություններ	4,776,582	20,564,104	(564,036)	(419,112)
Հիմնական միջոցների ձեռքբերում				
Բաժնետեր	321,184	-	-	-
Վերջնական վերահսկող կողմի նշանակալի ազդեցության ներքո գտնվող կազմակերպություն	736,400	-	(7,540)	-
Տնօրենների խորհրդի նշանակալի ազդեցության ներքո գտնվող կազմակերպություններ	783	88,680	-	(2,974)
Ստացված ծառայություններ				
Բաժնետեր	6,945,635	52,456	(198,073)	-
Վերջնական վերահսկող կողմի նշանակալի ազդեցության ներքո գտնվող կազմակերպություն	1,146,020	-	(70,865)	-
Տնօրենների խորհրդի նշանակալի ազդեցության ներքո գտնվող կազմակերպություններ	1,508,562	5,479,447	(169,628)	(1,301,926)
Տրամադրված նվիրատվություններ				
Ընկերության նշանակալի ազդեցության ներքո գտնվող կազմակերպություններ	670,000	-	-	-
Վերջնական վերահսկող կողմի նշանակալի ազդեցության ներքո գտնվող կազմակերպություն	270,000	-	-	-
	16,384,554	26,190,007	(1,010,142)	(1,724,012)

Կապակցված կողմերի հետ գործարքների բոլոր մնացորդները պետք է մարվեն կանխիկով՝ հաշվետու ամսաթվից հետո վեց ամսվա ընթացքում: Մնացորդներից ոչ մեկը գրավով ապահովված չէ:

Վերջնական վերահսկող կազմակերպության նշանակալի վերահսկողության ներքո գտնվող կազմակերպությունից ստացված ծառայությունները հիմնականում ներառում են երկրաբանական ուսումնասիրությունները և հետախուզությունները, որոնք իրականացրել են կապակցված կողմերի ենթակապալառու հանդիսացող ոչ կապակցված կողմերը:

(iii) Փոխառություններ

հազ. դրամ	Փոխառության գումարը 2015թ.	Փոխառության գումարը 2014թ.	Մնացորդը 2015թ.	Մնացորդը 2014թ.
Ստացված փոխառություններ				
Բաժնետեր	2,374,641	-	(5,006,571)	-
Բաժնետերերի նշանակալի ազդեցության ներքո գտնվող կազմակերպություններ	-	2,510,740	-	(2,379,624)

33 Չափման հիմունքներ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են սկզբնական արժեքի հիմունքով, բացառությամբ՝

- հիմնական միջոցների, որոնք վերագնահատվել են եկալետային արժեքը որոշելու համար՝ որպես որպես ՖՀՄՄ-ներին անցման մաս,
- վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների և շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների, որոնք հաշվառվում են իրական արժեքով:

34 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Ստորև ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը կիրառվել է հետևողականորեն այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված բոլոր ժամանակաշրջանների համար:

Ստորև ներկայացված են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթները՝ համապատասխան էջերի նշումով:

(ա)	Համախմբման հիմունքներ	50
(բ)	Հատույթ	52
(գ)	Նվիրատվություններ սոցիալական ծրագրերին	52
(դ)	Ֆինանսական եկամուտ և ծախսեր	53
(ե)	Արտարժույթ	53
(զ)	Աշխատակիցների հատուցումներ	54
(է)	Շահութահարկ	54
(ը)	Ռոյալթիներ	55
(թ)	Պաշարներ	55
(ժ)	Հիմնական միջոցներ	56
(ի)	Մակաբացման գործունեության ակտիվ	57
(լ)	Ոչ նյութական ակտիվներ	57
(խ)	Հետախուզման և գնահատման ակտիվներ	58
(ծ)	Ֆինանսական գործիքներ	59
(կ)	Արժեզրկում	61
(հ)	Պահուստներ	63

(ա) Համախմբման հիմունքներ

(i) Չեռնարկատիրական գործունեության միավորումներ

Չեռնարկատիրական գործունեության միավորումները հաշվառվում են կիրառելով ձեռքբերման մեթոդը ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ, որն այն ամսաթիվն է, երբ վերահսկողությունը փոխանցվում է Խմբին: Վերահսկողությունը կազմակերպության ֆինանսական և տնտեսական քաղաքականության կառավարման իրավունքն է՝ նրա գործունեությունից օգուտներ ստանալու նպատակով: Վերահսկողությունը գնահատելիս Խումբը հաշվի է առնում տվյալ պահին օգտագործելի ձայնի իրավունքները:

Խումբը գուդվիլի չափումն իրականացնում է ձեռքբերման ամսաթվին որպես՝

- փոխանցված հատուցման իրական արժեք, գումարած
- ձեռքբերվող կազմակերպությունում չվերահսկվող բաժնեմասերի ճանաչված գումարը, գումարած
- ձեռնարկատիրական գործունեության փուլային ձեռքբերման դեպքում՝ ձեռքբերվող կազմակերպությունում նախկինում գոյություն ունեցող բաժնեմասը, հանած
- ձեռքբերված որոշելի ակտիվների և ստանձնած պարտավորությունների գուտ ճանաչված գումարը (որպես կանոն՝ իրական արժեքը):

Երբ տարբերությունը բացասական է, զեղչով ձեռքբերման գծով շահույթը ճանաչվում է անմիջապես շահույթում կամ վնասում:

Փոխանցված հատուցումը չի ներառում նախկինում գոյություն ունեցած հարաբերությունների մարմանը վերաբերող գումարները: Նման գումարները որպես կանոն ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

Գործարքի հետ կապված ծախսերը, բացառությամբ պարտքային կամ բաժնային արժեթղթերի թողարկման հետ կապված ծախսերի, որոնք Խումբը կրում է ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման հետ կապված, ծախսագրվում են կատարվելու ժամանակ:

(ii) Դուստր կազմակերպություններ

Դուստր կազմակերպությունները Խմբի կողմից վերահսկվող ընկերություններ են: Դուստր կազմակերպությունների ֆինանսական հաշվետվությունները ներառվում են համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում՝ վերահսկումը սկսելու պահից մինչև վերահսկման դադարեցումը: Դուստր կազմակերպությունների կողմից կիրառվող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունում անհրաժեշտության դեպքում կատարվում են փոփոխություններ՝ Խմբի կողմից ընդունված քաղաքականության հետ համապատասխանությունն ապահովելու նպատակով: Դուստր կազմակերպությունում չվերահսկվող բաժնեմասերի նկատմամբ կիրառելի վնասը բաշխվում է չվերահսկվող բաժնեմասերին նույնիսկ եթե դրա արդյունքում չվերահսկվող բաժնեմասերի մնացորդը դառնում է բացասական:

(iii) Համախմբման ընթացքում բացառվող գործառնություններ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս բացառվում են ներխմբային հաշվարկների մնացորդներն ու գործառնությունները, ինչպես նաև ներխմբային գործառնություններից առաջացող ցանկացած չիրացված եկամուտները և ծախսերը: Բաժնայի մեթոդով հաշվառվող ներդրման օբյեկտների հետ իրականացվող

գործառնություններից առաջացող չիրացված շահույթը բացառվում է ներդրման դիմաց՝ ներդրման օբյեկտում ԽՎԲԻ ունեցած բաժնեմասի չափով: Չիրացված վնասը բացառվում է նույն եղանակով, ինչ որ և չիրացված շահույթը, սակայն միայն մինչև այն գումարը, որի համար գոյություն չունի արժեզրկման հայտանիշ:

(բ) Հասույթ

Վաճառված ապրանքներ

Ապրանքների վաճառքից ստացված հասույթը չափվում է ստացված կամ ստացվելիք հատուցման իրական արժեքով՝ առանց վերադարձումների, առևտրային զեղչերի և իջեցումների: Հասույթը ճանաչվում է համոզիչ վկայության առկայության դեպքում՝ սովորաբար վաճառքի իրագործված պայմանագրի տեսքով, համաձայն որի գնորդին են փոխանցվել ապրանքների սեփականության հետ կապված ռիսկերի և հատույցների նշանակալի մասը, հատուցման ստացումը հավանական է, հնարավոր է արժանահավատորեն չափել գործարքի հետ կապված ծախսերը ու ապրանքների հնարավոր վերադարձը, չի դիտվում շարունակական մասնակցություն ապրանքների կառավարմանը և հնարավոր է արժանահավատորեն չափել հասույթի գումարը: Եթե գոյություն ունի հավանականություն, որ կտրամադրվեն զեղչեր և գումարը հնարավոր կլինի արժանահավատորեն չափել, ապա զեղչը ճանաչվում է որպես հասույթի նվազեցում՝ վաճառքի ճանաչման պահին:

Սեփականության հետ կապված ռիսկերի և հատույցների փոխանցման ժամկետը կախված է առանձին վաճառքի պայմանագրերի պայմաններից: Փոխանցումը սովորաբար տեղի է ունենում, երբ արտադրանքը ստացվում է պատվիրատուի պահեստում, այնուամենայնիվ, որոշ միջազգային առաքումների համար փոխանցումը տեղի է ունենում, երբ արտադրանքը փաստացի հասնում է նախապես համաձայնեցված վայր Երևանում:

ԽՎԲԻ վաճառքի պայմանագրերը սովորաբար նախատեսում են պայմանական վճարումներ, ինչպես նշված է անհատական վաճառքի պայմանագրերում՝ հիմք ընդունելով նմուշների հետազոտության նախնական արդյունքները և մետաղի պատմական արժեքով գները: Վերջնահաշվարկը կատարվում է ելնելով մետաղի շուկայական գներից՝ միջինացված գնանշման որոշակի ապագա ժամանակահատվածի համար: Որպես կանոն, գնանշման ապագա ժամանակաշրջանը կազմում է մինչև երկու ամիս փոխադրման ամսից հետո:

ԽՎԲԻ պայմանականորեն գնանշվող վաճառքի պայմանագրերը ներառում են պարունակվող անանցյալ գործիքներ, որոնք ապրանքի վաճառքին առնչություն չունենալու պատճառով, պետք է առանձնացվեն հիմնական պայմանագրից՝ հաշվապահական հաշվառման նպատակներով: Պարունակվող ֆինանսական գործիքը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում գրանցվում է որպես դեբիտորական պարտք կամ պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված կանխավճար՝ համապատասխան ճշգրտում կատարելով հասույթի գծով և յուրաքանչյուր ժամանակաշրջանում վերագնահատվում է (իրական արժեք) հասույթի միջոցով՝ հաշվի առնելով ապրանքի ֆորվարդային կորը մինչև վերջնահաշվարկի ամսաթիվը:

(գ) Նվիրատվություններ սոցիալական ծրագրերին

Այն չափով որքանով սոցիալական ծրագրերին ԽՎԲԻ հատկացումները ծառայում են հանրության շահերին և չեն սահմանափակվում ԽՎԲԻ աշխատակիցներով, դրանք ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ առաջանալուն պես:

(դ) Ֆինանսական եկամուտ և ծախս

Խմբի ֆինանսական եկամուտը և ֆինանսական ծախսերը ներառում են.

- տոկոսային եկամուտը
- շահաբաժինների գծով եկամուտը,
- տոկոսային ծախսը,
- տեղանքի վերականգնման գծով պահուստի գեղջի ծախսագրումը և արձակման նպաստների գծով պահուստը,
- գուտ իրական արժեքի գծով վնաս շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվների գծով,
- փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող շահույթը կամ վնասը ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների գծով:

Տոկոսային եկամուտը կամ ծախսը ճանաչվում է կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Շահաբաժինների գծով եկամուտը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում այն օրը, երբ հաստատվում է վճարում ստանալու Խմբի իրավունքը, որը, գնանշվող արժեթղթերի դեպքում, սովորաբար հանդիսանում է «առանց շահաբաժինների» ամսաթիվը:

Որակավորված ակտիվների ձեռք բերմանը, կառուցմանը կամ արտադրությանն ուղղակիորեն ոչ վերագրելի փոխառության ծախսումները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող շահույթը և վնասը ներկայացվում են գուտ հիմունքով որպես ֆինանսական եկամուտ կամ ֆինանսական ծախս՝ կախված այն հանգամանքից, թե որ դիրքում է կատարվում արտարժույթի շարժը՝ գուտ շահույթի կամ գուտ վնասի:

(ե) Արտարժույթ

Արտարժույթով գործարքներ

Արտարժույթով իրականացվող գործարքները փոխարկվում են ՀՀ դրամի գործարքի օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով:

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները վերափոխարկվում են ՀՀ դրամի այդ օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Դրամային միավորների գծով արտարժույթով իրականացված գործարքներից շահույթը կամ վնասը հանդիսանում է հաշվետու տարվա սկզբի դրությամբ ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված, արդյունավետ տոկոսադրույքով և ժամանակաշրջանի ընթացքում վճարումներով ճշգրտված ամորտիզացված արժեքի և արտարժույթով արտահայտված ու հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջին օրվա դրությամբ գործող փոխարժեքով փոխարկված ամորտիզացված արժեքի տարբերությունը:

Սկզբնական արժեքով չափվող արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային միավորները փոխարկվում են գործարքի օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Արտարժույթի վերափոխարկումից առաջացող տարբերությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

(զ) Աշխատակիցների հատուցումներ

Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների գծով պարտականությունները չափվում են առանց զեղչման և ծախսագրվում են համապատասխան ծառայությունը մատուցելուց հետո: Պարտավորությունը ճանաչվում է այն գումարի չափով, որն ակնկալվում է վճարել որպես կարճաժամկետ դրամական միջոցների տեսքով պարզևավճար, եթե Խումբն ունի ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն այդ գումարը վճարել որպես անցյալ ծառայության արդյունք կամ կարող է արժանահավատորեն գնահատել պարտականությունը:

(i) Արձակման նպաստներ

Արձակման նպաստները ծախսագրվում են, երբ Ընկերությունն արդեն չի կարող չեղյալ համարել նշված նպաստների առաջարկը: Եթե արձակման նպաստների ամբողջական վճարումը չի ակնկալվում հաշվետու ամսաթվից հետո 12 ամսվա ընթացքում, ապա արձակման նպաստները զեղչվում են:

(ե) Ծահուփահարկ

Ծահուփահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Ընթացիկ և հետաձգված հարկերը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն մասի, որը վերաբերում է ուղղակիորեն սեփական կապիտալում կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված տարրերին:

(i) Ընթացիկ հարկ

Ընթացիկ հարկը տարվա հարկվող շահույթի կամ վնասի գծով հարկի վճարվելիք կամ ստացվելիք գումարն է, որը հաշվարկվում է կիրառելով հարկերի այն դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և ներառում է նախորդ տարիների վճարման ենթակա հարկերի գծով կատարված ճշգրտումները:

(ii) Հետաձգված հարկ

Հետաձգված հարկը ճանաչվում է ֆինանսական հաշվետվությունների նպատակների համար օգտագործվող ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակների համար օգտագործվող գումարների միջև ժամանակավոր տարբերությունների գծով: Հետաձգված հարկը չի ճանաչվում այն ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք առաջանում են ակտիվների և պարտավորությունների սկզբնական ճանաչման հետ կապված այն գործարքում, որը չի հանդիսանում ձեռնարկատիրական գործունեության միավորում և որը ազդեցություն չունի հաշվապահական կամ հարկվող շահույթի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվը ճանաչվում է չօգտագործված հարկային վնասների, հարկային արտոնությունների և նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների գծով այն չափով, որքանով հավանական է, որ առկա կլինի հարկվող շահույթ, որի դիմաց դրանք կարող են օգտագործվել: Հետաձգված հարկային ակտիվները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և նվազեցվում են այնքանով, որքանով հավանական չէ, որ հարկային օգուտը կիրացվի:

Հետաձգված հարկի գումարը չափվում է՝ կիրառելով հարկի այն դրույքները, որոնք ակնկալվում է, որ կկիրառվեն ժամանակավոր տարբերությունների նկատմամբ վերջիններս հակադարձելիս՝ հիմք ընդունելով այն օրենքների դրույթները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Հետաձգված հարկի չափումն արտացոլում է այն հարկային հետևանքները, որոնք կարող են առաջանալ, եթե Խումբը կիրառի այն մոտեցումը, որով ակնկալում է վերականգնել կամ մարել իր ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են, եթե Խումբն ունի ընթացիկ հարկային ակտիվներն ընթացիկ հարկային պարտավորությունների դիմաց հաշվանցելու իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք և հետաձգված հարկային ակտիվներն ու հետաձգված հարկային պարտավորությունները վերաբերում են շահութահարկին, որը գանձվում է նույն հարկային մարմնի կողմից նույն հարկատուից կամ տարբեր հարկատուներից, սակայն Խումբը մտադիր է հարկային պարտավորությունները մարել և հարկային ակտիվներն իրացնել զուտ հիմունքով կամ միաժամանակ իրացնել հարկային ակտիվներն ու մարել հարկային պարտավորությունները:

Ռոյալթիների գծով ընդհանուր ծախսն իրենից ներկայացնում է թույլատրելի նվազեցվող ծախս՝ հարկվող շահույթի հաշվարկման նպատակների համար:

(ը) Ռոյալթիներ

Ռոյալթիները պետական բյուջե վճարման ենթակա գումարներն են, որոնք հաշվարկվում են կիրառելի օրենքների և կանոնակարգերի ուղեցույցների և պահանջների համաձայն և հիմնված են լիցենզավորված գործառնությունների շահութաբերության մակարդակների վրա: Ռոյալթիները հաշվարկելիս կիրառվում են այն դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Ռոյալթիները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում տարեկան կտրվածքով՝ հիմք ընդունելով հասույթի և հարկվող եկամտի համակցությունը՝ ճշգրտված կիրառելի օրենքների և կանոնակարգերի ուղեցույցների և պահանջների համաձայն: Ռոյալթիները բաղկացած են երկու բաղադրիչից՝ հասույթի 4%-ի չափով հաշվարկվող ռոյալթի և հարկվող շահույթի 12.5%-ի չափով հաշվարկվող ռոյալթի՝ ճշգրտված կիրառելի օրենքների և կանոնակարգերի ուղեցույցների և պահանջների համաձայն:

Ղեկավարությունը գտնում է, որ ռոյալթիների գծով ծախսն իրենից շահութահարկ չի ներկայացնում, քանի որ ընդհանուր հասույթի գործոնը (համախառն ցուցանիշը) էական է վճարվելիք ռոյալթի գումարի որոշման գործընթացում: Ռոյալթիները հաշվառվում են որպես այլ գործառնական ծախսեր:

(թ) Պաշարներ

Պաշարները ներկայացված են սկզբնական արժեքից և իրացման գուտ արժեքից նվազագույնով: Պաշարների սկզբնական արժեքը հաշվարկվում է «առաջինը մուտք, առաջինը ելք» սկզբունքով և ներառում է պաշարների ձեռք բերման ծախսերը, արտադրական կամ փոխարկման ծախսերը և դրանք ներկա գտնվելու վայր և վիճակի բերելու հետ կապված այլ ծախսեր: Արտադրված պաշարների և անավարտ արտադրանքի դեպքում սկզբնական արժեքը ներառում է արտադրական վերադիր ծախսումների համապատասխան մասը՝ հիմք ընդունելով արտադրական նորմատիվային հզորությունը: Պատրաստի արտադրանքի սկզբնական արժեքը հաշվարկվում է կշռված միջին արժեքի սկզբունքով:

Իրացման գուտ արժեքը սովորական գործունեության ընթացքում վաճառքի գնահատված գինն է՝ հանած համարման և վաճառքը կազմակերպելու համար գնահատված ծախսումները:

(ժ) Հիմնական միջոցներ

(i) Ծանաչում և չափում

Հիմնական միջոցների միավորները, բացառությամբ հողի, չափվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները: ՖՀՄՄ-ներին անցման ամսաթվի՝ 2007թ. հունվարի 1-ի դրությամբ հիմնական միջոցների սկզբնական արժեքը որոշվել էր հիմք ընդունելով վերջիններիս իրական արժեքն այդ ամսաթվի դրությամբ («ելակետային սկզբնական արժեք»):

Սկզբնական արժեքը ներառում է ակտիվի ձեռք բերմանն ուղղակի վերագրելի ծախսումները: Սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների սկզբնական արժեքը ներառում է նյութերի արժեքը, ուղղակի աշխատուժի գծով ծախսերը, ակտիվն իր նպատակային օգտագործման համար աշխատանքային վիճակի բերելու հետ անմիջականորեն կապված ցանկացած այլ ծախսումները, ակտիվի ապատեղակայման և քանդման ծախսերը, տեղանքի վերականգնման ծախսերը և կապիտալացված փոխառության ծախսումները: Չեղբերված համակարգչային ծրագիրը, որը հանդիսանում է համապատասխան սարքավորման ֆունկցիոնալության անբաժանելի մասը, կապիտալացվում է որպես սարքավորման մաս:

Երբ հիմնական միջոցի միավորը բաղկացած է օգտակար ծառայության տարբեր ժամկետ ունեցող խոշոր բաղկացուցիչներից, այդ բաղկացուցիչները հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցների առանձին միավորներ (հիմնական բաղկացուցիչներ):

Հիմնական միջոցի միավորի օտարումից ստացված շահույթը և վնասը որոշվում են համեմատելով օտարումից ստացված մուտքերը հիմնական միջոցի հաշվեկշռային արժեքի հետ և ճանաչվում են զուտ հիմունքով «Այլ եկամուտ/Այլ ծախս» հոդվածում՝ շահույթում կամ վնասում:

(ii) Հետագա ծախսումներ

Հիմնական միջոցների բաղկացուցիչ փոխարինման ծախսերը ճանաչվում են միավորի հաշվեկշռային արժեքում, երբ հավանական է, որ Խումբ կհոսեն այդ միավորի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները և վերջինիս արժեքը հնարավոր կլինի արժանահավատորեն չափել: Փոխարինվող բաղկացուցիչի հաշվեկշռային արժեքն ապաճանաչվում է: Հիմնական միջոցների ամենօրյա սպասարկման ծախսումները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ առաջանալուն պես:

(iii) Մաշվածություն

Հիմնական միջոցների միավորների մաշվածության հաշվարկը սկսվում է դրանց տեղադրման և շահագործման հանձնելու պահից, իսկ սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների դեպքում՝ վերջիններիս կառուցումն ավարտելու և շահագործման հանձնելու պահից: Մաշվածությունը հաշվարկվում է ակտիվի սկզբնական արժեքի հիման վրա՝ հանած դրա մնացորդային արժեքը:

Արտադրական հոսքագծում օգտագործվող ակտիվների գծով մաշվածությունը հաշվառվում է կիրառելով արդյունքի միավորի մեթոդը՝ հիմք ընդունելով հանքաքարի ընդհանուր գնահատված պաշարները և փաստացի արդյունահանված ու մշակված հանքաքարը: Բոլոր այլ ակտիվների գծով մաշվածությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը հիմնական միջոցների յուրաքանչյուր մասի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում, քանի որ այս մեթոդն առավել ճիշտ է արտացոլում ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտների օգտագործման մոդելը: Հողատարածքի գծով մաշվածություն չի հաշվառվում:

Ստորև ներկայացված են օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետները ընթացիկ և համադրելի ժամանակաշրջանների համար:

- Շենքեր
 - որոշ արտադրական շենքեր և շինություններ արդյունքի միավորների մեթոդ
- այլ շենքեր 4-ից 60 տարի
- Հիմնական միջոցներ
 - պոչերի հեռացման և տեղափոխման կառույցներ ու սարքավորումներ արդյունքի միավորների մեթոդ
- այլ հիմնական միջոցներ 3-ից 100 տարի
- Հանքարդյունաբերական ակտիվներ 98 տարի
- Տնտեսական գույք 1-ից 10 տարի

Մաշվածության հաշվարկի մեթոդները, օգտակար ծառայության ժամկետները և մնացորդային արժեքները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում և անհրաժեշտության դեպքում՝ ճշգրտվում:

(բ) Մակաբացման գործունեության ակտիվ

Արտադրական մակաբացման ծախսումները, որոնք բարելավում են ապագայում արդյունահանման ենթակա հանքային մարմնի հասանելիությունը, ճանաչվում են որպես մակաբացման գործունեության ակտիվ, եթե կարող է նույնականացվել հանքային մարմնի այն բաղադրիչը, որին հասանելիությունը բարելավվել է, հավանական է, որ Ընկերությունը կստանա ապագա օգուտներ հանքաքարի հասանելիության բարելավման հետ կապված, և հանքային մարմնի այդ բաղադրիչի գծով մակաբացման գործունեության ծախսումները հանարավոր է արժանահավատորեն չափել:

(i) Ոչ նյութական ակտիվներ

(i) Համակարգչային ծրագրեր

Խմբի կողմից ձեռքբերված համակարգչային ծրագրերը, որոնք ունեն օգտակար ծառայության որոշակի ժամկետ, չափվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և կուտակված արժեզրկումից կորուստները:

(ii) Հետագա ծախսումներ

Հետագա ծախսումները կապիտալացվում են միայն այն ժամանակ, երբ դրանք ավելացնում են այն առանձին ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները, որին վերաբերում են: Բոլոր այլ ծախսումները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ առաջանալուն պես:

(iii) Ամորտիզացիա

Ամորտիզացիան հաշվարկվում է ակտիվի սկզբնական արժեքի կամ դրան փոխարինող այլ գումարի գծով՝ հանած դրա մնացորդային արժեքը:

Ամորտիզացիան ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդ ոչ նյութական ակտիվի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում սկսած այն պահից, երբ դրանք դառնում են մատչելի օգտագործման համար, քանի որ այս մեթոդն առավել ճշգրիտ է արտացոլում ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտների օգտագործման մոդելը:

Օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետն ընթացիկ և համադրելի ժամանակաշրջանների համար հետևյալն է.

- Հաշվապահական ծրագիր 10 տարի

Ամորտիզացիայի հաշվարկի մեթոդները, օգտակար ծառայության ժամկետները և մնացորդային արժեքները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում և անհրաժեշտության դեպքում՝ ճշգրտվում:

(Խ) Հետախուզման և գնահատման ակտիվներ

Հետախուզման և գնահատման ծախսումները վերաբերում են հանքերի պոտենցիալ պաշարների հետախուզման և գնահատման ժամանակ կրած ծախսումներին ու ներառում են այնպիսի ծախսումներ, ինչպիսիք են երկրաբանական և գեոֆիզիկական ծախսումները, հետախուզման հորատման ծախսումները, նմուշների փորձարկման ծախսումները, մոնտաժման և արտադրական սարքավորումների գծով ծախսումներն ու հետախուզական աշխատանքների հետ կապված վերադիր ծախսերը:

Հետաքրքրություն ներկայացնող յուրաքանչյուր տեղամասի հետախուզման և գնահատման ծախսումները կապիտալացվում ու արտացոլվում են հաջորդ ժամանակաշրջանում որպես ակտիվ՝ ստորև ներկայացված պայմաններից որևէ մեկին համապատասխանելու դեպքում.

- մյան ծախսումների փոխհատուցումն ակնկալվում է հետաքրքրություն ներկայացնող տեղամասի հաջող մշակման և հետագոտման կամ, որպես այլընտրանքային տարբերակ՝ վերջինիս վաճառքի միջոցով, կամ
- հետաքրքրություն ներկայացնող տեղամասում իրականացվող հետախուզման և գնահատման աշխատանքները դեռ չեն հասել այնպիսի փուլի, որը թույլ է տալիս ըստ պատշաճի գնահատել տնտեսապես փոխհատուցելի պաշարների առկայությունը կամ հակառակը, ինչպես նաև տեղամասում պլանավորվում է շարունակել կամ ապագայում իրականացնել ակտիվ և զգալի աշխատանքներ:

Հետախուզման և գնահատման ակտիվները դասակարգվում են նյութական և ոչ նյութական ակտիվների՝ ելնելով դրանց բնույթից: Հետախուզման և գնահատման ակտիվների վերը նշված դասակարգումը դադարում է, երբ բացահայտ են դառնում հանքի շահագործման տեխնիկական նպատակահարմարությունը և առևտրային կենսունակությունը:

Կոմերցիոն տեսանկյունից շահութաբեր պահուստներ հայտնաբերելիս՝ հետախուզման և գնահատման ակտիվները ստուգվում են արժեզրկման տեսանկյունից և փոխանցվում են մշակման նյութական և ոչ նյութական ակտիվների դասակարգ: Հետախուզման և գնահատման փուլում մաշվածություն և/կամ ամորտիզացիա չի հաշվարկվում:

Նախքան հանքերի շահագործման իրավունքի ձեռքբերումն իրականացվող գործունեությունը համարվում է նախահետախուզություն: Նախահետախուզության գծով ծախսումները ծախսագրվում են և ներառում են այնպիսի ծախսումներ, ինչպիսիք են ծրագրի սկզբնական տեխնիկական ու տնտեսական գնահատման, հանքաքարի երկրաբանական մոդելի սահմանման և գնահատման, հետախուզությանը նախորդող աշխատանքների հետ կապված վերադիր ծախսերը:

(ծ) Ֆինանսական գործիքներ

Խումբը դասում է ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվները փոխառությունների և դեբիտորական պարտքերի ու վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների դասերին:

Խումբը դասում է ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններն այլ ֆինանսական պարտավորությունների դասին:

(i) Ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ և ֆինանսական պարտավորություններ - ճանաչում և ապաճանաչում

Խումբը փոխառությունները և դեբիտորական պարտքերը սկզբնապես ճանաչում է դրանց առաջացման օրը: Բոլոր այլ ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների սկզբնական ճանաչումը տեղի է ունենում առք ու վաճառքի օրը, երբ Խումբը դառնում է գործիքի պայմանագրային դրույթների կողմ:

Խումբը ապաճանաչում է ֆինանսական ակտիվը, երբ ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները կորցնում են իրենց ուժը, կամ երբ փոխանցում է ֆինանսական ակտիվից դրամական հոսքերի ստացման պայմանագրային իրավունքները այնպիսի գործարքում, որում փոխանցվում են ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները: Մասնակցությունը փոխանցված ակտիվում, որն առաջացել կամ պահպանվել է Խմբի կողմից, ճանաչվում է որպես առանձին ակտիվ կամ պարտավորություն:

Խումբն ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ պայմանագրում նշված պարտականությունը կատարվում է կամ չեղյալ է համարվում կամ ուժը կորցնում է: Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են՝ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացվելով զուտ գումարով, միայն այն դեպքում, երբ Խումբն ունի ճանաչված գումարները հաշվանցելու ներկայումս իրագործելի իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք, ինչպես նաև հաշվարկը զուտ հիմնով իրականացնելու կամ միաժամանակ ակտիվն իրացնելու և պարտավորությունը մարելու մտադրություն: Խումբն ունի հաշվանցում կատարելու ներկայումս իրագործելի իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք, եթե այդ իրավունքը կախված չէ ապագա դեպքերից և իրագործելի է թե՛ բնականոն գործունեության և թե՛ Խմբի ու բոլոր պայմանագրային կողմերի կողմից պարտականությունների չկատարման, վերջիններիս լուծարման կամ սնանկացման դեպքում:

Փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր

Փոխառությունները և դեբիտորական պարտքերը ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք գնանշված չեն գործող շուկայում: Այս ակտիվների սկզբնական ճանաչումը տեղի է ունենում իրական արժեքով՝ գումարած ուղղակիորեն վերագրելի գործարքի հետ կապված ծախսումները: Սկզբնական ճանաչումից հետո փոխառությունները և դեբիտորական պարտքերը չափվում են ամորտիզացված արժեքով, կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը՝ հանած արժեքը կումից կորուստները:

Փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր դասը ներառում է առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերը և դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները:

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ են համարվում դրամական միջոցների մնացորդները և ընթացիկ բանկային հաշիվները:

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներն իրենցից ներկայացնում են այն ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվները, որոնք նախատեսված են որպես վաճառքի համար մատչելի կամ դասակարգված չեն որպես տրամադրված փոխառություններ ու դերիտորական պարտքեր, մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ կամ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ: Այս ակտիվների սկզբնական ճանաչումը տեղի է ունենում իրական արժեքով՝ գումարած գործարքին ուղղակիորեն վերագրելի բոլոր ծախսերը: Սկզբնական ճանաչումից հետո այս ֆինանսական ակտիվները չափվում են իրական արժեքով, որի փոփոխությունները, բացառությամբ արժեզրկումից կորուստների և վաճառքի համար մատչելի պարտքային գործիքների գծով փոխարժեքային տարբերությունների, ճանաչվում են այլ համապարփակ եկամտում և ներկայացվում են սեփական կապիտալում՝ իրական արժեքի պահուստում: Երբ ներդրումը ապաճանաչվում կամ արժեզրկվում է, սեփական կապիտալում կուտակված շահույթը կամ վնասը վերադասակարգվում է շահույթի կամ վնասի: Չգնանշվող բաժնային գործիքները, որոնց իրական արժեքը հնարավոր չէ արժանահավատորեն չափել, հաշվառվում են սկզբնական արժեքով: Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվները ներառում են բաժնային արժեթղթերը:

(ii) Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ - չափում

Խումբը ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորությունները դասում է այլ ֆինանսական պարտավորությունների դասին: Նման ֆինանսական պարտավորությունների սկզբնական ճանաչումը տեղի է ունենում իրական արժեքով՝ հանած գործարքին ուղղակիորեն վերագրելի բոլոր ծախսերը: Սկզբնական ճանաչումից հետո այս ֆինանսական պարտավորությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Այլ ֆինանսական պարտավորությունները ներառում են վարկերը և փոխառությունները ու առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքերը:

(iii) Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքները ներառում են շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները, որոնք իրենցից ներկայացնում են առքի և վաճառքի օպցիոններ պղնձի խտանյութի գծով: Խումբը պահում է ապրանքային օպցիոնները հեջավորման նպատակով:

Ածանցյալ գործիքների սկզբնական ճանաչումը տեղի է ունենում իրական արժեքով, իսկ գործարքին ուղղակիորեն վերագրելի ծախսերը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ կատարվելուն պես:

Ֆինանսական գործիքի սկզբնական ճանաչման ժամանակ դրա իրական արժեքի լավագույն վկայությունը գործարքի գինն է, այսինքն՝ տրված կամ ստացված հատուցման իրական արժեքը, բացառությամբ եթե այդ գործիքի իրական արժեքի մասին վկայությունը ստացվում է նույն գործիքի գծով (այսինքն՝ առանց վերափոխման կամ «վերափաթեթավորման») այլ դիտարկելի ընթացիկ շուկայական գործարքների հետ համեմատության միջոցով, կամ գնահատման մի մոդելի հիման վրա, որի փոփոխականները ներառում են տվյալներ միայն դիտարկելի շուկաներից: Եթե գործարքի գինը տրամադրում է իրական արժեքի լավագույն

վկայությունը սկզբնական ճանաչման ժամանակ, ապա ֆինանսական գործիքը սկզբնապես չափվում է գործարքի գնով, և այս գնի ու գնահատման մոդելի կիրառման արդյունքում սկզբնապես ձեռքբերված արժեքի տարբերությունը հետագայում ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում համապատասխան հիմունքով՝ գործիքի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում, սակայն ոչ ուշ քան գնահատման ամբողջական հիմնավորումը դիտարկելի շուկայական տվյալներով կամ գործարքի ավարտը:

Սկզբնական ճանաչման պահին գործարքի գնի և այն գումարի տարբերությունը, որը կորոշվեր նշված ամսաթվի դրությամբ, կիրառելով գնահատման մեթոդն այնպիսի իրավիճակում, երբ գնահատումը կախված է ոչ դիտարկելի տվյալներից, անմիջապես չի ճանաչվում շահույթում կամ վնասում, այլ ճանաչվում է գործիքի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում, կամ այն դեպքում, երբ գործիքը մարվում է, փոխանցվում է կամ վաճառվում է, կամ դրա իրական արժեքը դառնում է դիտարկելի:

Սկզբնական ճանաչումից հետո ածանցյալ գործիքները չափվում են իրական արժեքով, և դրանց փոփոխությունները ճանաչվում են անմիջապես շահույթում կամ վնասում:

Պարունակվող ածանցյալ գործիքներն առանձնացվում են հիմնական պայմանագրից և հաշվառվում են առանձին, եթե պարունակվող ածանցյալ գործիքի ու հիմնական պայմանագրի տնտեսական բնութագրերը և ռիսկերը սերտորեն կապված չեն. առանձին գործիքը, որի պայմանները նման են պարունակվող ածանցյալ գործիքի պայմաններին, բավարարում է ածանցյալ գործիքի սահմանմանը, և համակցված գործիքը չի չափվում իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով: Առանձնացվող պարունակվող ածանցյալ գործիքի իրական արժեքի փոփոխությունները ճանաչվում են անմիջապես շահույթում կամ վնասում:

(iv) Բաժնետիրական կապիտալ

Սովորական բաժնետոմսեր

Սովորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ: Սովորական բաժնետոմսերի և բաժնետոմսերի օպցիոնների թողարկմանն ուղղակիորեն վերագրելի լրացուցիչ ծախսումները ճանաչվում են որպես սեփական կապիտալի նվազում՝ առանց հաշվի առնելու հարկային հետևանքները:

(կ) Արժեզրկում

(i) Ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվը, որը չի չափվում իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով, գնահատվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն հայտնաբերելու նպատակով: Ֆինանսական ակտիվը համարվում է արժեզրկված, եթե անկողմնակալ վկայությունը ցույց է տալիս, որ ակտիվի սկզբնական ճանաչումից հետո տեղի է ունեցել կորստի դեպք, և այդ կորստի դեպքը բացասական ազդեցություն է ունեցել տվյալ ֆինանսական ակտիվի ապագա գնահատված դրամական հոսքերի վրա, որը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

Ֆինանսական ակտիվների (ներառյալ բաժնային արժեթղթերը) արժեզրկման անկողմնակալ վկայությունը կարող է ներառել պարտականությունների չկատարումը կամ վճարումների հետաձգումը պարտապահի կողմից, Խմբին վճարվելիք գումարի պայմանների այնպիսի վերանայումը, որն Խումբն այլ հանգամանքներում չէր դիտարկի, պարտապահի կամ թողարկողի սնանկացման հայտանիշները, փոխառումների կամ թողարկողների վճարումների կարգավիճակի բացասական փոփոխությունները, տնտեսական պայմանները, որոնք կապված են ակտիվների գծով ձախողումների կամ աժեթղթի համար ակտիվ շուկայի վերացման հետ, դիտարկելի տվյալները, որոնք վկայում են ֆինանսական ակտիվներից

ակնկալվող դրամական միջոցների հոսքերի չափելի նվազեցման մասին: Բացի այդ, բաժնային արժեթղթերում կատարած ներդրումների համար արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն է համարվում իրական արժեքի էական կամ երկարաձգված նվազումը:

Փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր

Խումբը փոխառությունները և դեբիտորական պարտքերը դիտարկում է արժեզրկման վկայության անհատական և հավաքական հիմունքներով: Բոլոր առանձին վերցված նշանակալի փոխառությունները և դեբիտորական պարտքերը գնահատվում են արժեզրկման տեսանկյունից՝ անհատական հիմունքով: Եթե բոլոր առանձին վերցված նշանակալի փոխառությունների և դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման առանձին վկայություն չի հայտնաբերվում, ապա դրանք գնահատվում են հավաքական հիմունքով՝ տեղի ունեցած, սակայն չբացահայտված արժեզրկման վկայություն հայտնաբերելու նպատակով: Փոխառությունները և դեբիտորական պարտքերը, որոնք առանձին վերցված նշանակալի չեն, գնահատվում են արժեզրկման տեսանկյունից հավաքական հիմունքով՝ խմբավորելով ռիսկի համանման բնութագրերով փոխառությունները և դեբիտորական պարտքերը:

Հավաքական արժեզրկումը գնահատելիս Խումբը դիտարկում է պարտականությունների չկատարման նախկինում առկա միտումները, մարումների ժամկետները, կրած վնասի գումարը, որոնք ճշգրտվում են հաշվի առնելով ղեկավարության դատողությունները, թե արդյոք ներկա տնտեսական և վարկավորման պայմանները թույլ են տալիս, որպեսզի փաստացի վնասն ավել կամ պակաս լինի նախկինում առկա միտումներով առաջարկվողներից:

Անորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվի արժեզրկումից կորուստը հաշվարկվում է որպես ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի և այդ ֆինանսական գործիքի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույթով զեղչված դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերի ներկա արժեքի միջև տարբերություն: Կորստի գումարը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում և արտացոլվում պահուստային հաշվում՝ փոխառությունների և դեբիտորական պարտքերի դիմաց: Խումբը շարունակում է ճանաչել արժեզրկված ակտիվի գծով տոկոսները զեղչի վերականգնման միջոցով: Եթե հետագայում տեղի ունեցած դեպքը հանգեցնում է արժեզրկումից կորստի գումարի նվազեցմանը, ապա արժեզրկումից կորստի գումարի նվազեցումը հակադարձվում է շահույթի կամ վնասի միջոցով:

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են վերադասակարգելով սեփական կապիտալի իրական արժեքի պահուստում կուտակված վնասը շահույթի կամ վնասի: Սեփական կապիտալից շահույթ կամ վնաս վերադասակարգված կուտակված արժեզրկումից կորստի գումարը իրենից ներկայացնում է ձեռքբերման արժեքի (հանած հիմնական գումարի ցանկացած մարում և ամորտիզացիա) և ընթացիկ իրական արժեքի միջև տարբերությունը՝ հանած նախկինում այդ ֆինանսական ակտիվի գծով շահույթում կամ վնասում ճանաչված ցանկացած արժեզրկումից կորուստ: Արդյունավետ տոկոսադրույթի մեթոդի կիրառմանը վերագրելի արժեզրկման պահուստի փոփոխություններն արտացոլվում են որպես տոկոսային եկամտի բաղադրիչ:

Եթե հետագա ժամանակաշրջանում արժեզրկված վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեթղթերի իրական արժեքն աճել է, և այդ աճը կարելի է անկողմնակալ ձևով կապել մի դեպքի հետ, որը տեղի է ունեցել շահույթում կամ վնասում արժեզրկումից կորուստը ճանաչելուց հետո, ապա արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է, իսկ հակադարձման գումարը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում: Այնուամենայնիվ, արժեզրկված վաճառքի համար մատչելի բաժնային արժեթղթերի իրական արժեքի հետագա վերականգնումը ճանաչվում է այլ համապարփակ եկամտում:

(ii) Ոչ ֆինանսական ակտիվներ

Խմբի ոչ ֆինանսական ակտիվների, բացառությամբ պաշարների և հետաձգված հարկային ակտիվների, հաշվեկշռային արժեքը վերանայվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ որոշելու արդյոք առկա է որևէ հայտանիշ, ըստ որի ակտիվը կարող է արժեզրկված համարվել: Եթե որևէ այդպիսի հայտանիշ առկա է, ապա գնահատվում են ակտիվի փոխհատուցվող գումարը:

Արժեզրկման ստուգման նպատակով ակտիվները, որոնց արժեզրկումը հնարավոր չէ գնահատել անհատական հիմունքով, խմբավորվում են ակտիվների փոքրագույն խմբերի, որոնք շարունակական օգտագործման արդյունքում առաջացնում են այլ ակտիվներից կամ ակտիվների խմբերից կամ դրամաստեղծ միավորից մեծապես անկախ դրամական միջոցների ներհոսքեր:

Ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարը որոշվում է որպես հետևյալ երկու մեծություններից առավելագույնը. օգտագործման արժեք և իրական արժեք՝ հանած վաճառքի ծախսերը: Օգտագործման արժեքը գնահատելիս դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերը զեղչվում են՝ օգտագործելով մինչև հարկումը զեղչման այն դրույքը, որն արտացոլում է ժամանակի մեջ դրամի արժեքի տվյալ շուկայի ներկա գնահատականը և այդ ակտիվին կամ դրամաստեղծ միավորին բնորոշ ռիսկերը:

Արժեզրկումից կորուստ ճանաչվում է, երբ ակտիվի կամ նրա դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է վերջինիս գնահատված փոխհատուցվող գումարը:

Արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Դրամաստեղծ միավորների գծով ճանաչված արժեզրկումից կորուստները տեղաբաշխվում են՝ դրամաստեղծ միավորի կազմի մեջ մտնող ակտիվների հաշվեկշռային արժեքները հավասարաչափ հիմունքով նվազեցնելու համար:

Նախորդ ժամանակաշրջաններում ճանաչված արժեզրկումից կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ բացահայտելու, թե առկա է արդյոք որևէ հայտանիշ, ըստ որի արժեզրկումից կորուստը հնարավոր է, որ այլևս գոյություն չունի կամ նվազել է: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է, եթե փոխվել են փոխհատուցվող գումարը որոշելու համար օգտագործվող գնահատումները: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է միայն այն չափով, որ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը չգերազանցի այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլիներ, առանց համապատասխան մաշվածության և ամորտիզացիայի, եթե արժեզրկումից կորուստ ճանաչված չլիներ:

(h) Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է, երբ Խումբը՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, ունի ընթացիկ իրավական կամ կառուցողական պարտավորություն, որը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել, և հավանական է, որ այդ պարտավորությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք: Պահուստները որոշվում են ակնկալվող դրամական միջոցների ապագա հոսքերը զեղչելով հարկումից առաջ այն դրույքով, որն արտացոլում է տվյալ շուկայում դրամի ժամանակային արժեքը և այդ պարտավորությանը հատուկ ռիսկերը: Չեղչի վերականգնումը ճանաչվում է որպես ֆինանսական ծախս:

(i) Տեղանքի վերականգնում

Խմբի բնապահպանության քաղաքականության և կիրառելի օրենսդրական պահանջների համաձայն աղտոտված հողատարածքի գծով տեղանքի վերականգնման պահուստը և հարակից ծախսերը ճանաչվում են հողատարածքի աղտոտման պահին:

Համապատասխան ակտիվը ճանաչվում է հիմնական միջոցների կազմում: Տեղանքի վերականգնման ծախսերը հաշվառվում են պարտավորությունը մարելու համար ակնկալվող ծախսերի ներկա արժեքով՝ կիրառելով դրամական միջոցների գնահատված հոսքերը: Դրամական միջոցների հոսքերը գեղչվում են նախքան հարկումը գործող ռիսկի գործոն չպարունակող դրույքով: Ջեղչի վերականգնումը ծախսագրվում է կատարվելու ժամանակ և ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում որպես ֆինանսական ծախս:

Յուրաքանչյուր տարվա վերջում Խումբը վերաչափում է տեղանքի վերականգնման պահուստը՝ հիմք ընդունելով հաշվարկային գումարի լավագույն գնահատականը և զեղչի շուկայական դրույքը:

Տեղանքի վերականգնման պահուստի փոփոխությունները, որոնք պայմանավորված են պարտականությունը կատարելու համար պահանջվող տնտեսական օգուտները պարունակող ռեսուրսների արտահոսքի գումարի կամ ժամկետների փոփոխություններով, կամ զեղչի դրույքի փոփոխությամբ, ավելացվում են համապատասխան ակտիվի սկզբնական արժեքին կամ նվազեցվում են այդ ակտիվի սկզբնական արժեքից ընթացիկ ժամանակաշրջանում: Ակտիվի սկզբնական արժեքից նվազեցրած գումարը չպետք է գերազանցի դրա հաշվեկշռային արժեքը: Եթե պարտավորության նվազեցումը գերազանցում է ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը, ապա այդ գերազանցող գումարը պետք է ճանաչվի անմիջապես շահույթում կամ վնասում:

Համապատասխան ակտիվի մաշվածության ենթակա գումարը հաշվարկվում է դրա օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում: Երբ համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետը հասնում է իր ավարտին, տեղանքի վերականգնման պահուստի բոլոր հետագա փոփոխություններ ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում կատարվելու ժամանակ:

(ii) Ֆինանսական երաշխիքներ

Ֆինանսական երաշխիքներն իրենցից ներկայացնում են պայմանագրեր, որոնք պարտավորեցնում են Խումբը կատարել որոշակի վճարումներ, որոնք կփոխհատուցեն երաշխիքի սեփականատիրոջ այն վնասները, որոնք նա կկրեր, եթե առանձին պարտապանն ի վիճակի չլիներ կատարել վճարումները պարտքային գործիքի պայմաններով նախատեսված ժամկետներում: Ֆինանսական երաշխիքի գծով պարտավորության սկզբնական ճանաչումը կատարվում է իրական արժեքով, հաշվի չառնելով գործարքի հետ կապված ծախսումները, և հետագայում չափվում է երկու մեծություններից առավելագույնով՝ սկզբնապես ճանաչված գումարը՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան կամ երաշխիքի գծով կորուստների պահուստը: Ֆինանսական երաշխիքների գծով կորուստների պահուստը ճանաչվում է, երբ գոյություն ունի վնաս կրելու հավանականություն և այդ վնասը հնարավոր է արժանահավատորեն չափել:

35 Դեռևս չկիրառվող նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Մի շարք նոր ստանդարտներ, ստանդարտների փոփոխություններ և մեկնաբանություններ չէին գործում 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և չեն կիրառվել այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս: Այդ ստանդարտներից և փոփոխություններից ստորև ներկայացվածները հնարավոր է, որ ազդեցություն կունենան Խմբի գործունեության վրա: Խումբը մտադիր է կիրառել այդ ստանդարտները և դրանց փոփոխությունները, երբ վերջիններս մտնեն ուժի մեջ:

Նոր կամ փոփոխված ստանդարտ	Պահանջների ամփոփ նկարագիր	Հնարավոր ազդեցությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա
ՖՀՄՍ 9 <i>«Ֆինանսական գործիքներ»</i>	2014թ. հուլիսին հրապարակված ՖՀՄՍ 9 «Ֆինանսական գործիքներ» ստանդարտը փոխարինում է ՀՀՄՍ 39 «Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչում և չափում» ստանդարտի գործող ուղեցույցները: ՖՀՄՍ 9-ը պարունակում է վերանայված ուղեցույցներ ֆինանսական գործիքների դասակարգման և չափման համար, ներառյալ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման հաշվարկի համար կիրառվող նոր սպասվող վնասի մոդելը, և հեջի ընդհանուր հաշվառմանը վերաբերող նոր պահանջները: Այն ներառում է նաև ՀՀՄՍ 39-ով սահմանված ֆինանսական գործիքների ճանաչման ու ապաճանաչման ուղեցույցները: ՖՀՄՍ 9- կգործի 2018թ. հունվարի 1-ին և հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար և կարող է կիրառվել ժամանակից շուտ:	Խումբը դեռ չի վերլուծել նոր ստանդարտի հնարավոր ազդեցությունը իր ֆինանսական վիճակի կամ գործունեության վրա:
ՖՀՄՍ 15 <i>«Հաճախորդների հետ կնքված պայմանագրերից ստացվող հասույթ»</i>	ՖՀՄՍ 15 ստանդարտը սահմանում է համապարփակ հիմունքներ, որոշելու համար, թե որ հանգամանքներում, ինչ չափով և երբ պետք է ճանաչվի հասույթը: Ստանդարտը փոխարինում է հասույթի ճանաչման ներկայումս գործող ուղեցույցները, ներառյալ ՀՀՄՍ 18 «Հասույթ», ՀՀՄՍ 11 «Կառուցման պայմանագրեր» և ՖՀՄՍԿ Մեկնաբանություն 13 «Հաճախորդի հավատարմության ծրագրեր» պահանջները: Նոր ստանդարտի հիմնական սկզբունքի համաձայն՝ կազմակերպությունը պետք է ճանաչի հասույթը՝ ապրանքների կամ ծառայությունների փոխանցումը հաճախորդներին այն գումարով ներկայացնելու համար, որն արտացոլում է հատուցումը, որը կազմակերպությունն ակնկալում է ստանալ այդ ապրանքների կամ ծառայությունների դիմաց: Նոր ստանդարտով կպահանջվեն նաև լրացուցիչ բացահայտումներ հասույթի համար, կտրամադրվի ուղեցույց նախկինում համապարփակ կերպով չուսումնասիրվող գործառնությունների համար, կկատարելագործվեն մի քանի բաղադրիչներից բաղկացած համաձայնություններին վերաբերող ուղեցույցները: ՖՀՄՍ 15 կգործի 2018թ. հունվարի 1-ին կամ հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար և կարող է կիրառվել ժամանակից շուտ:	Խումբը գնահատում է ՖՀՄՍ 15-ի կիրառման հնարավոր ազդեցությունը իր համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա: